

Predlog

EVA 2024-1911-0006

**RESOLUCIJA
O NACIONALNEM PROGRAMU VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI V LETIH
OD 2024 DO 2030
(ReNPVNDN 24–30)**

1	UVOD	3
2	STANJE VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI	4
2.1	Splošno	4
2.2	Področje preventive.....	5
2.3	Sistem opazovanja, obveščanja in alarmiranja	6
2.4	Ocene tveganj, ocene ogroženosti in načrti zaščite in reševanja	7
2.5	Ukrepanje ob nesrečah – sile za ZRP	8
2.6	Usposabljanje sil za ZRP	11
2.7	Zaloge materialnih sredstev.....	13
2.8	Raziskovalno razvojne naloge in projekti.....	13
2.9	Mednarodno sodelovanje.....	14
3	TEMELJNI CILJI VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI.....	15
4	RAZVOJ OPAZOVALNIH, INFORMACIJSKIH, KOMUNIKACIJSKIH, LOGISTIČNIH IN DRUGIH SISTEMOV ZA POTREBE ZRP	17
4.1	Vzpostavitev in dograjevanje infrastrukturnih in informacijsko-komunikacijskih pogojev za boljše spremljanje pripravljenosti in odziv sil za ZRP na podnebno pogojene nesreče.....	18
5	RAZVOJ PREVENTIVNIH DEJAVNOSTI	19
6	RAZVOJ ZMOGLJIVOSTI TER SIL ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ.....	20
6.1	Načrti zaščite in reševanja.....	20
6.2	Zaloge materialnih sredstev.....	21
6.3	Razvoj sil za zaščito, reševanje in pomoč.....	22
6.3.1	Splošno	22
6.3.2	Razvoj posameznih sil za ZRP.....	23
7	USMERITVE ZA USPOSABLJANJE	30
7.1	Usposabljanje	30
8	USMERITVE ZA RAZVOJNO RAZISKOVALNO DELO.....	31
9	ODPRAVLJANJE POSLEDIC NESREČ TER ZAGOTAVLJANJE FINANČNIH IN DRUGIH SREDSTEV ZA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI.....	33
9.1	Ocenjevanje škode in odpravljanje neposrednih posledic naravnih in drugih nesreč.....	33
9.1.1	Ocenjevanje škode.....	33
9.1.2	Ocenjevanje poškodovanosti in uporabnosti objektov	33
9.2	Zavarovanja tveganj nesreč.....	34
9.3	Zagotavljanje finančnih in drugih sredstev	34
10	USMERITVE ZA MEDNARODNO SODELOVANJE	35
11	URESNIČEVANJE IN DOPOLNJEVANJE RESOLUCIJE	37
12	UVELJAVITEV RESOLUCIJE	37

Na podlagi 41. člena Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 97/10, 21/18 – ZNOrg in 117/22:v nadaljevanju: ZVNDN), 14. člena Zakona o varstvu pred požarom (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 9/11, 83/12, 61/17 – GZ, 189/20 – ZFRO in 43/22) in 109. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US 111/21 in 58/23) je Državni zbor na seji sprejel

RESOLUCIJO
O NACIONALNEM PROGRAMU VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI V LETIH
OD 2024 DO 2030
(ReNPVNDN 24–30)

1 UVOD

Namen Nacionalnega programa varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2024 do 2030 (v nadaljevanju: nacionalni program) je oblikovati in udejanjiti dejavnosti za učinkovito obvladovanje vseh vrst naravnih in drugih nesreč, zmanjšati njihovo število, število žrtev ter drugih posledic na način, da se bo krepila odpornost posameznikov in družbe na naravne in druge nesreče, s preprečevanjem, zmanjševanjem pogostosti, obsega in intenzivnosti nesreč, zviševanjem ravni pripravljenosti nanje, krepitvijo zmoglosti za odziv in razvojno naravnano obnovo po nesrečah.

Z nacionalnim programom so na podlagi analize stanja in doseženih ciljev Nacionalnega programa varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2016 do 2022 (v nadaljevanju: nacionalni program 2016-2022) določeni temeljni cilji varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ključne usmeritve za doseg ciljev in nadaljnji razvoj sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljevanju: VNDN) do leta 2030.

Nacionalni program temelji na ugotovitvah ocen tveganj nesreč, iz katerih je razvidno, da Slovenija leži na območju, kjer je življenjsko okolje ogroženo zaradi številnih naravnih in drugih nesreč ter ocenah zmoglosti obvladovanja tveganj nesreč s katerimi se ocenjuje zmoglost družbe za obvladovanje nesreč oziroma sposobnost družbe, da vplive (posledice) in pogostost oziroma verjetnost pojavljanja nesreč zmanjša do ravni, ki je za družbo še sprejemljiva. Naravne in druge nesreče vplivajo na varnost in kakovost življenja ljudi, živali in povzročajo materialno škodo na premoženju, kulturni dediščini in okolju. Kljub napredku znanosti, ki se ukvarja s proučevanjem vzrokov in zmanjševanjem tveganj in posledic naravnih in drugih nesreč le-te še vedno vsako leto zahtevajo svoj davek. Iz leta v leto naraščajo tudi stroški intervencij in ocenjena škoda na stvareh in okolju.

Nacionalni program temelji na Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št.59/19), s katero država opredeljuje usmeritve za učinkovito zavarovanje nacionalnih interesov in nacionalno varnostnih ciljev Republike Slovenije (v nadaljevanju: RS), ki izhajajo iz temeljnih vrednot slovenske družbe, zapisanih v Ustavi RS in katerih uresničevanje prispeva k dobrobiti in napredku RS ter njenih prebivalcev. Program se navezuje tudi na Strategijo razvoja Slovenije 2030, ki predstavlja krovni razvojni okvir Slovenije do leta 2030. Cilj varne in globalno odgovorne Slovenije bo med drugim dosežen tudi s spodbujanjem preventivnih in omilitvenih aktivnosti, krepitvijo zmogljivosti za odziv in obnovo in s tem zmoglosti za celovito obvladovanje naravnih in drugih nesreč.

Poleg nacionalnih interesov nacionalni program upošteva tudi obveznosti Slovenije, ki izhajajo iz sprejetih mednarodnih in regionalnih pogodb, konvencij in sporazumov ter sklenjenih dvostranskih sporazumov. Nacionalni program temelji na prednostnih področjih Sendajskega okvira za zmanjšanje tveganj nesreč za obdobje 2015-2030 za usmerjeno delovanje držav znotraj sektorjev in med-sektorsko na lokalni, nacionalni, regionalni in globalni ravni na področjih razumevanja tveganja nesreč, krepitve vodenja z namenom, da se ta tveganja obvladujejo, vlaganjem v zmanjševanje tveganja nesreč za

odpornost ter krepitve pripravljenosti na nesreče za učinkovito odzivanje in »boljšo ponovno izgradnjo« med obnovo in sanacijo. Program prav tako sledi ciljem trajnostnega razvoja Agende 2030, še posebej ciljema 11 in 13 in ciljem Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah. Usklajen je z Uredbo (EU) 2021/836 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o spremembi Sklepa št. 1313/2013/EU o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite.

Prav tako se povečuje število in obseg nesreč s čez-sektorskimi, čezmejnimi in več-državnimi vplivi kot so npr. epidemija nalezljivih bolezni pri ljudeh in druge nesreče, ki presegajo odzivne zmožnosti posameznih podsistemov sistema nacionalne varnosti npr. obsežne migracije zaradi različnih vzrokov. Zagotavljanje varstva pred različnimi naravnimi in drugimi nesrečami, vključno z njegovim vključevanjem v odziv na različne oblike terorizma in množičnega nasilja ter druge nevojaške in vojaške vire ogrožanja, so zato trajen strateški cilj RS.

Nacionalni program daje poudarek preventivi, zmanjšanju tveganj nesreč in njihovemu preprečevanju ter prizadevanjem za krepitev odpornosti družbe in posameznika na naravne in druge nesreče. Še vedno velja, da je vlaganje v preventivo in zmanjšanje tveganj nesreč učinkovitejše, trajnostno in dolgoročno tudi cenejše od drugih oblik varstva pred nesrečami ter prispeva k trajnostnemu ravnovesju v naravi in družbi ter osebni in premoženjski varnosti prebivalcev. Vseh tveganj nesreč ni mogoče odpraviti, zato je potreben učinkovit nadaljnji razvoj zmogljivosti za odzivanje na naravne in druge nesreče.

Vključevanje znanosti v vseh fazah obvladovanja tveganja nesreč je ključno in pomembno prispeva k učinkovitejšemu obvladovanju tveganj nesreč. Prav tako je pomembno povezovanje odločevalcev in izvajalcev nalog ZRP na nacionalni in mednarodni ravni. K temu bo prispevala tudi mreža znanja Unije na področju civilne zaščite, v katere zagon in delovanje se je RS aktivno vključila in bo sodelovala tudi v prihodnje.

V nacionalnem programu, ki med drugim sledi tudi Nacionalnemu programu spodbujanja razvoja in uporabe umetne inteligence v RS do leta 2025 in gre za podredni dokument Strategije razvoja Slovenije 2030, je dan poudarek na infrastrukturnih investicijah in nadgrajevanju informacijsko-komunikacijskih in drugih sistemov, digitalizaciji, nadgradnji sistema vodenja odziva na dogodke ter zagotavljanju drugih pogojev za učinkovito pripravljenost in odziv na nesreče na državni, regijski in lokalni ravni. Nadaljnji razvoj sil za ZRP bo tudi v prihodnje temeljil na spodbujanju in širjenju prostovoljstva, krepitvi in usmerjenemu razvoju poklicnih struktur, modularni organiziranosti in prilagodljivosti sestavov konkretnim razmeram. Nadaljevale se bodo aktivnosti za izboljšanje položaja reševalcev v družbi ter skrb za njihovo ustrezno opremljenost in usposobljenost. Večji poudarek bo na zmanjšanju tveganj nesreč, prilagajanju organiziranosti in odzivu sistema VNDN na posledice podnebnih sprememb in izvajanju nadzora nad upoštevanjem in izvajanjem predpisov. Težišče dejavnosti bo krepitev ozaveščenosti in usposobljenosti prebivalcev za pripravo na nesreče in ravnanje ob njih.

Z upoštevanjem virov ogrožanja, upoštevanjem preteklih izkušenj ukrepanja ob nesrečah in stanja na področju VNDN, doseženega z uresničevanjem nacionalnega programa 2016 do 2022, Državni zbor RS sprejema Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2024 do 2030.

2 STANJE VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

2.1 Splošno

VNDN je organizirano in uveljavljeno kot enoten ter celovit podsistem nacionalne varnosti države, ki deluje usklajeno z drugima podsistemoma nacionalne varnosti, in temelji na prostovoljstvu ter medsebojnem sodelovanju poklicnih in prostovoljnih reševalnih struktur. Njegove temeljne naloge so zmanjšanje tveganj nesreč, izvajanje preventivnih ukrepov, vključno s preventivnimi ukrepi na področju varstva pred požarom in varstva pred utopitvami, vzdrževanje neprekinjene pripravljenosti za odziv na

nesreče, usposabljanje za ZRP, opazovanje, obveščanje, opozarjanje in alarmiranje ob nevarnostih in nesrečah ter ZRP ob nesrečah vseh vrst, kar vključuje tudi neposredno odpravljanje posledic nesreč ter začetno sanacijo po nesreči. Priprave in delovanje VNDN kot enotnega sistema se zagotavljajo na lokalni in državni ravni.

Podnebne spremembe in z njimi povezani dogodki vplivajo na rast števila vremensko pogojenih nesreč, njihovo intenzivnost, trajanje, pogostost pojavljanja in obseg. Obsežni požari v naravnem okolju, suša, ujme z močnim vetrom, točo, poplave in plazovi, ki so se zgodili v Sloveniji v zadnjem obdobju, še posebej katastrofalne poplave in plazovi v letu 2023 to potrjujejo. V okviru Načrta za okrevanje in odpornost je bila izdelana reforma pripravljenosti in odziva na podnebno pogojene nesreče, ki vključuje vzpostavitev modularnih enot za odziv na podnebno pogojene nesreče (poplave, požari v naravnem okolju, žled...), nakup opreme, okrepitev infrastrukturnih, programskih in drugih pogojev za pripravljenost, usposobljenost in odzivnost sil za zaščito, reševanje in pomoč (v nadaljevanju: ZRP).

V državni pristojnosti so organiziranje opazovanja, obveščanja, opozarjanja in alarmiranja, izgradnja in vzdrževanje telekomunikacijske, informacijske in druge infrastrukture, izdelava ocen ogroženosti ter državnih načrtov zaščite in reševanja, organiziranje in opremljanje državnih sil za ZRP in njihovo vodenje ob nesrečah, oblikovanje in vzdrževanje državnih rezerv materialnih sredstev, priprava programov usposabljanja in izvajanje zahtevnejših usposabljanj sil za ZRP, priprava napotkov za ravnanje prebivalcev ob nesrečah, izvajanje inšpekcijskih nadzorov, mednarodno sodelovanje, in druge naloge, ki so bistvene za delovanje sistema. Nekatere priprave za ZRP se izvajajo tudi na ravni regij, torej geografsko zaključenih območij, ki jim je prilagojena upravna, strokovna in operativna organiziranost zmogljivosti ter sil za učinkovito ZRP. Upravljanje oziroma vodenje ZRP je organizirano prek izvršilnih, predstaviških in poslovodnih organov, operativno pa prek poveljnikov in štabov Civilne zaščite (v nadaljevanju: CZ), vodij reševalnih služb in drugih sestav ter vodij intervencij. Na morju reševanje vodi in usklajuje Uprava RS za pomorstvo (v nadaljevanju: URSP), v kateri deluje Nacionalni center za koordinacijo in reševanje na morju, in sicer z usklajenim sodelovanjem vseh pristojnih institucij, ki so organizirane v Koordinacijo služb na morju in v Operativno pomorsko koordinacijo.

Za cestno infrastrukturo in njene dejavnosti ob naravnih in drugih nesrečah je pripravljen in v uporabi Načrt delovanja ob elementarnih in drugih izrednih dogodkih na državnih cestah v upravljanju Direkcije RS za infrastrukturo, v katerem so določeni zakonski okviri in naloge direkcije in koncesionarjev za ravnanje ob izrednih dogodkih in ob naravnih in drugih nesrečah na državnih cestah.

Občine samostojno organizirajo in pripravljajo ter vodijo ZRP na svojem območju, izdelujejo ocene ogroženosti in načrte zaščite in reševanja, ocenjujejo škodo, odpravljajo posledice nesreč, zagotavljajo osnovne pogoje za življenje, organizirajo in razvijajo osebno in vzajemno zaščito. Država jim pri tem pomaga s silami in sredstvi iz svoje pristojnosti. Organiziranost, opremljenost in pripravljenost za izvajanje ZRP so med občinami zelo različne in odvisne od velikosti in raznolikosti občin ter njihovih zmogljivosti. Delitev med nalogami v državni in občinski pristojnosti je določena s predpisi.

2.2 Področje preventive

Preventivni ukrepi in dejavnosti z vidika preprečevanja nesreč so bili upoštevani na vseh resornih področjih pri dopolnjevanju ali spreminjanju systemske in področne zakonodaje. V novelah in novih izvršilnih predpisih so bile upoštevane ugotovitve iz ocen tveganj po posameznih področjih in določeni preventivni ukrepi ter ukrepi za zmanjševanje tveganj za naravne in druge nesreče.

Pri urejanju prostora je Uprava RS za zaščito in reševanje (v nadaljevanju: URSZR) upoštevala načelo, da so območja, ki so stalno v uporabi za ZRP (logistični centri, skladišča, centri za usposabljanje, telekomunikacijski objekti, območja za uničevanje neeksplozivnih ubojnih sredstev) zaradi tehničnih in varnostnih razlogov lahko opredeljena kot območja izključne rabe z omejeno in nadzorovano rabo.

V okviru naloge »Izdelava opozorilnih kart nevarnosti zaradi procesov pobočnega masnega premikanja in erozije za 15 izbranih občin« sta ministrstvu pristojni za okolje oziroma naravne vire izdelali oceno vpliva podnebnih sprememb na procese pobočnih premikov do sredine 21. stoletja. Za področje izdaje vodnih soglasij in mnenj ter za postopke priprave prostorskih načrtov je Direkcija RS za vode pri Geološkem zavodu Slovenije naročila izdelavo strokovnih podlag - Opozorilnih kart verjetnosti pojavljanja zemeljskih in hribinskih plazov, ki so bile do decembra 2023 izdelane za skupno 73 slovenskih občin. V okviru raziskovalnih nalog MASPREM 3, 4 in 5 je potekal razvoj in nadgradnja »Sistema zgodnjega opozarjanja za primer nevarnosti proženja zemeljskih plazov«.

Pripravljene so bile nove strokovne geološke in seizmološke podlage za določanje potresne nevarnosti in v letu 2021 nova karta potresne nevarnosti Slovenije, ki je kot zakonska podlaga za potresno odporno gradnjo stopila v veljavo v letu 2022.

Kmetijstvo je bilo zaradi neposredne odvisnosti od vremena in okoljskih razmer med najbolj občutljivimi sektorji. Ministrstvo pristojno za kmetijstvo, je v okviru »Programa razvoja podeželja 2014-2020« spodbujalo tehnologije kmetijske pridelave, ki so naravne nesreče preprečile oziroma omilile njihove posledice ter sofinanciralo nakup in postavitve rastlinjakov, mrež proti toči, izvajanje letalske obrambe pred točo ter ureditev novih oziroma tehnološko posodobitev obstoječih namakalnih sistemov. Država je zagotavljala sofinanciranje zavarovalnih premij za določena zavarovanja v kmetijstvu. Delež zavarovanj se je iz leta v leto povečeval. V tem obdobju so bili izvedeni programi odprave posledic naravnih nesreč v kmetijstvu v letih 2016, 2017 in 2021.

Na področju jedrske varnosti in varstva pred sevanji se je nadaljevala kontinuiteta usklajevanja domače zakonodaje z mednarodnim razvojem in najboljšo prakso, predvsem pa z že uveljavljenimi mednarodnimi zavezami in standardi. V letu 2021 je bila sprejeta Zaščitna strategija ob jedrski in radiološki nesreči in zaključen obsežen program nadgradnje varnosti v Nuklearni elektrarni Krško, ki je bil koncipiran po nesreči v jedrski elektrarni Fukušima.

Na področju cestne in železniške infrastrukture je ministrstvo pristojno za infrastrukturo sprejelo preventivne ukrepe za izboljšanje prometne varnosti na cestah in železniških tirih. Za cestno infrastrukturo se kot trajna naloga izvaja nadgradnja cestno-vremenskega informacijskega sistema s specifičnimi modeli za napovedovanje stanja cestišča ter za opozarjanje na možnost pojava poledice in žleda, ki se bo v prihodnosti začel uvajati tudi na področju železniške infrastrukture. Kot trajnejša naloga se izvajajo tudi ukrepi za zmanjšanje ogroženosti rečnih opornikov in priobalnih nosilnih konstrukcij železniških premostitvenih objektov v rečnih vodotokih ter ukrepi za zmanjšanje ogroženosti železniških nasipov v priobalnem pasu vodotokov in stoječih voda. Prav tako se kot trajna naloga izvajajo ukrepi za zavarovanje železniške infrastrukture pred padajočim kamenjem z brežin ob progah.

Nadaljeval se je sistemski razvoj področij varstva pred požarom in varstva pred utopitvami z zagotavljanjem standardov varnosti in skrbjo, da le-ti niso nesorazmerno ekonomsko negativno vplivali na izvajalce storitev. Izvedeni ukrepi, ki so jih izvedle Slovenske železnice, d. d. za zmanjšanje požarne ogroženosti prog na Krasu (gradnja dodatnih protipožarnih zidov, protipožarna zaščita brežin z betonskimi »tepihi«, vgradnja javljalnikov toplotnih obremenitev tekalnih elementov ...) so se pokazali kot učinkoviti, če so bili izvedeni pravočasno.

Na področju priprav na požare v naravnem okolju je bila v letu 2021, v okviru obnove Gozdnogospodarskih območij (GGN) za obdobje 2021-2030, pripravljena posodobljena »Karta požarne ogroženosti gozdov«, ni pa bil izdelan model za napovedovanje širjenja gozdnega požara.

2.3 Sistem opazovanja, obveščanja in alarmiranja

Sistem opazovanja obveščanja in alarmiranja vključuje opazovalna omrežja, sisteme obveščanja in alarmiranja ljudi, vključno s sistemom javnega alarmiranja z uporabo siren. Vzpostavljeno je

informacijsko in komunikacijsko omrežje ki ga sestavlja omrežje ZIR, omrežji radijskih zvez ZARE in DRO DMR in Pozivanje in omrežje fiksni zvez v centrih za obveščanje, prvenstveno namenjeno sprejemu in obdelavi klicev v sili na številki 112.

Komunikacije v sili na številki 112 neprekinjeno sprejema trinajst regijskih centrov za obveščanje (v nadaljevanju: ReCO). Poleg tega ReCO zbira in obdeluje podatke o nevarnostih in nesrečah, obvešča ministrstva in druge službe ter opravlja dispečersko službo za vse reševalne službe. Na leto sprejmejo prek 700.000 klicev. Nerešen problem ostaja veliko število neodgovorjenih klicev ob večjih nesrečah.

Vzpostavljeno je bilo digitalno radijsko omrežje državnih organov DRO DMR. Gre za del enotnega digitalnega radijskega omrežja zgrajenega s tehnologijo DMR namenjenega področju zaščite in reševanja, ki skupaj z digitalnim radijskim omrežjem TETRA, ki je vzpostavljeno za Policijo, Finančno upravo RS in druge državne uporabnike, oblikuje enotno digitalno radijsko omrežje državnih organov v RS. Omrežje DMR je prednostno namenjeno službam nujne medicinske pomoči, postopno pa se bodo nanj vključevale tudi druge službe in sile za ZRP. V prehodnem času ostaja v uporabi star analogni sistem ZARE.

Nadaljevale so se aktivnosti za prevzem in prenovo siren javnega alarmiranja (v nadaljevanju: SIJA). Za prenovo je bilo predvidenih 1.496 siren. S postavitvijo siren na poplavno ogroženih območjih v okviru evropskih projektov FRISCO (Cross-border Harmonized Slovenian-Croatian Flood Risk Reduction) in Kohezija, se je povečalo predvideno končno število siren na 1.534 siren. Od na novo načrtovanih 1.534 siren je bilo do sedaj prenovljenih 1.310 siren, v državno pristojnost je bilo prevzetih še 699 siren. V SIJA je omogočen tudi prenos podatkov o alarmih in s tem povezava tega sistema na platformo za obveščanje in alarmiranje ljudi, ki omogoča obveščanje in alarmiranje prebivalstva prek različnih komunikacijskih kanalov. Sedaj je omogočeno pošiljanje sporočil prek aplikacije za mobilne telefone, družbenega omrežja Facebook in elektronske pošte. S tem je RS izpolnila obvezo iz evropske »Direktive o Evropskem zakoniku o elektronskih komunikacijah«.

Na sistemu VideoKras so bila izvedena investicijska vzdrževanja, v okviru katerih so bile zamenjane iztrošene kamere.

Programske aplikacije, kot so SPIN, WebPLK, 3D GIS, SIJAS, StatKlic, AJDA in druge, ki so namenjene centrom za obveščanje in drugim, so se nadgrajevale z novimi storitvami in funkcionalnostmi. Izdelane so bile aplikacije za mobilne telefone, kot na primer eSPIN, ki omogoča zbiranje in posredovanje podatkov o nesrečah in intervencijah neposredno na terenu.

Obveščanje javnosti glede stanja cestne infrastrukture se izvaja tudi iz Nacionalnega centra za upravljanje prometa (v nadaljnjem besedilu: NCUP), ki obvestila o stanju na cestah, zaporah cest in drugih dogodkih na državnem cestnem omrežju objavlja na spletni strani Promet.si in na številki 080 22 44. V okviru tega centra je vzpostavljen tudi Center za upravljanje in vodenje prometa Direkcije RS za infrastrukturo, ki nadzira promet na glavnih in regionalnih cestah. Center deluje 24 ur na dan neprekinjeno 365 dni v letu. Promet na železniškem omrežju nadzirajo Slovenske železnice, d. d.-Infrastruktura iz treh progovnih centrov in vseh postajnih pisarn.

Na področju zagotavljanja jedrske in sevalne varnosti so na Upravi RS za jedrsko varnost izboljšali komunikacijski sistem in vzpostavili sistem prenosa podatkov iz mobilnih enot.

2.4 Ocene tveganj, ocene ogroženosti in načrti zaščite in reševanja

Aktualna Državna ocena tveganj za nesreče, verzija 3.0, ki jo je sprejela Vlada RS, št. 84000-2/2023/6 z dne 21. 12. 2023, združuje ugotovitve in zaključke vseh 15 ocen tveganj posameznih nesreč, obravnava reprezentativne scenarije različnih nesreč in njihov vpliv na ljudi, gospodarstvo, okolje in

kulturno dediščino ter političnih in družbenih vplivov. Ob upoštevanju navedenih vplivov in verjetnosti nesreče, zelo veliko tveganje v RS predstavljata poplave in pandemija nalezljive bolezni pri ljudeh.

Leta 2018 so bile pripravljene tri nove ocene tveganja nesreč na državni ravni, in sicer za primer nesreče na morju, kibernetičnih tveganj ter za bolezni in škodljivce gozdnega drevja, dvakrat je bila revidirana »Ocena tveganja za jedrske in radiološke nesreče v Sloveniji« (2018 in 2023), leta 2023 je bila prenovljena tudi »Državna ocena tveganj za nesreče«. V tem času so bile pripravljene tudi ocene zmožnosti obvladovanja tveganja za 15 nesreč in Državna ocena zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč (leta 2018, 2020 in 2023).

Na državni ravni je bilo izdelanih ali posodobljenih deset ocen ogroženosti zaradi naravnih in drugih nesreč in izdelanih oziroma dopolnjenih devet državnih načrtov zaščite in reševanja. Vsi državni načrti so javno dostopni na spletni strani GOV.SI. Izdelani so bili načrti zaščite in reševanja za vse cestne predore daljše od 500 metrov. Z ustreznimi normativnimi ukrepi in nakupom specialnih gasilskih vozil se je zviševal nivo varnosti v železniškem prometu.

Natančno so opredeljene tudi naloge ocenjevanja škode na cestni in železniški infrastrukturi, podatki o škodi za cestno infrastrukturo pa se promptno vnašajo v aplikacijo VGRC (Vzdrževanje glavnih in regionalnih cest), ki omogoča takojšen izvoz podatkov v aplikacijo AJDA, s katero upravlja URSZR.

V vseh načrtih zaščite in reševanja so bile ocenjene možnosti in določene naloge, ki jih lahko podpre ali izvaja Slovenska vojska (v nadaljevanju: SV) in dogovorjeni postopki za njeno aktiviranje za izvajanje nalog ZRP ob različnih nesrečah.

Zagotovljene so tablete kalijevega jodida, ki so namenjene za predhodno delitev na območju 10 km okrog Nuklearne elektrarne Krško in za prebivalce do 40. leta starosti, ki se hranijo v blagovnih rezervah.

2.5 Ukrepanje ob nesrečah – sile za ZRP

Pripravljenost in odziv sil za ZRP temelji predvsem na prostovoljstvu, povečuje se število pogodbenih pripadnikov. Prostovoljstvo v kombinaciji s poklicnimi strukturami zagotavlja dobro pripravljenost in odzivnost sil za ZRP na vse vrste nesreč kot tudi na različne dogodke.

Sile za ZRP so pretežno organizirane v lokalnih skupnostih, manjši del je organiziran v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah ter na ravni regij in države. Kot javne reševalne službe na območju celotne države delujejo gasilska služba, gorska reševalna služba, jamarska reševalna služba, služba za zaščito in reševanje ob ekoloških in drugih nesrečah na morju ter podvodna reševalna služba.

V enotah, službah in organih CZ je razporejenih 15.000 pripadnikov. Reorganizacija in racionalizacija CZ v tem obdobju ni bila izvedena v predvidenem obsegu. Organiziranost, opremljenost in usposobljenost poveljnikov, štabov in služb CZ so na lokalni ravni medsebojno neprimerljive in neuravnotežene, v manjših in ekonomsko šibkejših lokalnih skupnostih ne zagotavljajo niti kadrovskih niti organizacijsko-finančnih obveznosti. Razdrobljenost RS oziroma veliko število občin je za področje ZRP ovira in izziv.

Poleg »Državne enote CZ za hitre reševalne intervencije (v nadaljevanju: EHI)« so bile organizirane »Enota za iskanje in reševanje v urbanih območjih (v nadaljevanju: MUSAR¹)«, »Enota za prečrpavanje večjih količin vode (v nadaljevanju: HCP²)«, »Enota za reševanje iz jam (v nadaljevanju: CaveSAR³)«. Slednje so vključene v »Evropski nabor za nujni odziv« (v nadaljevanju: ECPP⁴).

¹ Medium Urban Search and Rescue (MUSAR) je

² High Capacity Pumping (HCP) je

³ Cave Search and Rescue (CaveSAR) je

⁴ European Civil Protection Pool (ECPP) je

URSZR je za izboljšanje odziva državnih in regijskih enot CZ (EHI, HCP IDAP, logistika idr.) na podnebno pogojene nesreče v letih od 2019-2022 nabavila večje število specialnih tovornih terenskih vozil s priključki, specialnih terenskih vozil, intervencijskih vozil ter več logističnih vozil.

Povečalo se je število pogodbenih pripadnikov v CZ, pogodbe so sklenjene s 312 pripadniki.

Nadaljevalo se je z razvojem psihološke pomoči in podpore v sistemu VNDN. Za izvajanje psihološke pomoči za reševalce je bila vzpostavljena »Enota za psihološko pomoč CZ«, ki z osmimi člani deluje na državnem nivoju. Poleg psihološke pomoči je bila vzpostavljena psihološka podpora v reševalnih enotah, ki jo v poklicnih in prostovoljnih gasilskih enotah, pri gorskih reševalcih in drugih izvaja 159 zaupnikov.

Varstvo pred neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi (v nadaljevanju: NUS) je na območju celotne države organizirano kot enovit ukrep in obsega odkrivanje, identifikacijo, odstranjevanje, prevoz, skladiščenje in uničevanje NUS. Število intervencij in uničenj NUS na kraju najdbe se je povečalo. Za uspešno izvajanje vsakodnevnih intervencij in pregled terena se je načrtno posodabljala osebna in skupinska oprema Državne enote za varstvo pred NUS.

Gasilska služba je občinska javna služba, ki jo opravlja več kot 1.300 prostovoljnih gasilskih enot z več kot 35.500 prostovoljnimi operativnimi gasilci in 14 poklicnih gasilskih enot s skupaj 650 poklicnimi gasilci. Dejavnost širšega pomena za posredovanje ob nesrečah v prometu, ob nesrečah z nevarnimi snovmi, nesrečah na tekočih in stoječih vodah, ki jo sofinancira država, je bila razširjena in jo sedaj opravlja 56 gasilskih enot. V povprečju pride 17,2 operativnega gasilca na 1.000 prebivalcev ali 1,78 gasilca na km². Povprečna oddaljenost posamezne gasilske enote do najbližje sosednje gasilske enote je 3,87 km, kar gasilcem omogoča uspešno izvajanje nalog splošne reševalne službe. Naloge, ki jih opravljajo gasilci zaradi spremenjenih virov se povečujejo in presegajo naloge, ki so jim določene kot javna služba.

Glede na vire ogrožanja se širijo naloge ZRP, ki jih gasilci opravljajo kot javno službo. Gasilci so v povprečju opravili 26.564 intervencij letno, največ leta 2023, najmanj pa 2016.

Gasilska zveza Slovenije (v nadaljevanju: GZS) je, kot krovna organizacija prostovoljnih gasilcev, leta 2021 posodobila »Tipizacijo gasilskih vozil«. GZS je v sodelovanju z URSZR nadaljevala z aktivnostmi za urejanje statusa gasilca, s ciljem zagotovitve ustreznih pogojev za opravljanje osnovnih nalog gasilske službe, kar pomeni, da mora biti vsak operativni gasilec ustrezno opremljen, usposobljen, predvsem pa korektno obravnavan in motiviran s strani delodajalcev. Z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini – ZDoh-2AA (Uradni list RS, št. 158/22 z dne 19. 12. 2022) je bilo določeno, da se rezidentu, ki v skladu s predpisi o VNDN prostovoljno in nepoklicno opravlja operativne naloge ZRP nepretrgoma najmanj 10 let in ga upravni organ, pristojen za ZRP, vodi v evidenci, prizna zmanjšanje letne davčne osnove v višini 1.500 evrov. Omenjena olajšava velja in je bila uveljavljena v letu 2023 za vse rezidente, ki prostovoljno in nepoklicno opravljajo naloge ZRP.

Združenje slovenskih poklicnih gasilcev (v nadaljevanju: ZSPG) po spremembi statuta v začetku leta 2019 združuje 13 poklicnih gasilskih enot, ki so organizirane kot javni zavodi in njihove zaposlene ter poklicne gasilce v gospodarskih družbah, prostovoljnih gasilskih društvih s poklicnim jedrom in organizacijskih oblikah, ki poklicno opravljajo občinsko javno gasilsko službo. Med epidemijo bolezni covid - 19 je ZSPG sodelovalo pri pripravi navodil in napatkov za uporabo zaščitne opreme, opreme za dekontaminacijo oseb ter dekontaminacijo objektov.

Reševanje v gorah in na drugih zahtevnih terenskih razmerah kot enotno javno službo na območju celotne države organizira **Gorska reševalna zveza Slovenije** (v nadaljevanju: GRZS), v okviru katere deluje 17 društev GRS s približno 600 aktivnimi prostovoljnimi gorskimi reševalci, ki opravljajo naloge ZRP v gorskem svetu in težko dostopnih terenih ob naravnih in drugih nesrečah. Gorski reševalci pomagajo policiji pri iskanju pogrešanih oseb v gorskem svetu ter drugim službam (gasilci, jamarji...) pri

opravljanju njihovih nalog, kadar te potekajo v gorskem svetu ali na težko dostopnih terenih. Že daljše obdobje je opazen trend višanja števila reševanj v gorah, saj se je zaradi širjenja turizma in prostočasnih dejavnosti, ki se izvajajo v gorskem svetu in na drugih zahtevnih terenih (jadralno padalstvo, soteskanje, gorsko kolesarjenje in druge) razširilo področje delovanja gorskih reševalcev ter s tem povečalo tudi število reševalnih nalog in intervencij. V obdobju 2016-2023 so gorski reševalci opravili v povprečju 575 intervencij letno, največ leta 2023, 687.

Reševanje v jamah kot enotno javno službo na območju celotne države organizira **Jamarska zveza Slovenije** (v nadaljevanju: JZS) z njenimi strokovnimi službami in članicami, jamarskimi društvi. JRS deluje iz 7 regijskih centrov z več kot 100 jamarskimi prostovoljnimi reševalci. Med leti 2017 in 2019 je JRS v sodelovanju z URSZR uspešno izvedla projekt prilagoditve enote jamarske reševanje službe za reševanje v tujih jamah (projekt SI CaveSAR IDAP) in to enoto za obdobje treh let vključila v ECPP. V letu 2023 je bil uspešno zaključen postopek ponovnega certificiranja enote SI CaveSAR za vključenost v ECPP in je zaveza vključenosti enote v ECPP podaljšana do avgusta leta 2028. V obdobju 2016-2023 so jamarski reševalci opravili v povprečju 21 intervencij letno, največ leta 2017, najmanj pa leta 2020.

Reševanje iz vode kot enotno javno službo na območju celotne države organizira **Slovenska potapljaška zveza** (v nadaljevanju: SPZ) v okviru 16 reševalnih postaj z več kot 130 prostovoljnimi potapljači reševalci. Reševalne postaje PRS so organizacijsko oblikovane in združene v pet skupin reševalnih postaj po teritorialnem ključu: Primorska, Ljubljana in Gorenjska, Dolenjska in Posavje, Štajerska ter Pomurje in Podravje. V obdobju 2016-2023 so podvodni reševalci opravili v povprečju 27 intervencij letno, največ leta 2022, najmanj pa leta 2017.

Služba za zaščito in reševanje ob ekoloških in drugih nesrečah na morju je ustanovljena na podlagi dogovora med ministrstvi in dopolnjuje druge poklicne službe in organizacije, pristojne za ukrepanje ob nesrečah na morju. Osnovna naloga službe je pomoč ostalim organom pri zaježitvi in odstranjevanju posledic večjega onesnaženja morja. Zaščito in reševanje ob ekoloških in drugih nesrečah na morju izvaja služba, ki jo organizira URSP, kadar gre za manjše nesreče, ki nastanejo izven območij podeljenih vodnih pravic.

Rdeči križ Slovenije (v nadaljevanju: RKS) je neodvisna in humanitarna organizacija nacionalnega pomena. Organiziran je kot zveza združenj, ki deluje v 12. regijah, 56. območnih združenjih in 916. krajevnih organizacijah RKS. RKS organizira Službo za poizvedovanje RKS, ekipe prve pomoči pri območnih združenjih RKS in enote RKS, kot so, stacionarij in tri nastanitvene enote ter enoti za oskrbo bolnikov in zdravstveno oskrbo. Zagotavlja strokovno zdravstveno osebje za operativno delovanje mobilnega stacionarija in nastanitvenega centra pri URSZR. RKS je bil med drugim aktivno vključen v odziv na povečan pretok oseb v kontekstu migracij v letih 2015/2016, epidemiji bolezni covid - 19, požaru na Krasu 2022, neurju in poplavah 2023 ter zbiranju in nudenju humanitarne pomoči prizadetim v vojni v Ukrajini in tistim, ki so zatočišče poiskali v RS. RKS skrbi tudi za zagotavljanje nemotene preskrbe s krvjo, tudi v izrednih razmerah.

Komisija za reševalne pse pri Kinološki zvezi Slovenije (v nadaljnjem besedilu KRP – KZS) in **Zveza reševalnih psov Slovenije** (v nadaljevanju: **ZRPS**) zagotavljata skupno okoli 170 reševalnih psov za različne naloge ZRP, ki sodelujejo predvsem v iskalnih intervencijah ob iskanju pogrešanih oseb. V obdobju 2016-2023 so reševalci s psi opravili v povprečju 130 intervencij letno, največ leta 2021, najmanj pa 2020. Leta 2023 so s petimi reševalnimi psi sodelovali v iskanju pogrešanih ob potresu v Turčiji.

Pripadniki enot za postavitve začasnih prebivališč – Zveze tabornikov Slovenije (v nadaljevanju: **ZTS**) in **Združenja Slovenskih katoliških skavtinj in skavtov** (v nadaljevanju: **ZSKSS**) so aktivno sodelovali pri postavitvi in vzdrževanju mobilnega stacionarija, ki je bil postavljen v Ljubljani v času epidemije bolezni covid - 19.

Zveza radioamaterjev Slovenije (v nadaljevanju: ZRS), ki združuje 81 radioklubov, deluje po »Kodeksu aktivnosti radioamaterjev ob nesrečah in nevarnostih« za amatersko radijsko omrežje za nevarnost (Kodeks ARON). V obdobju 2016-2023 so se aktivno vključevali v odziv ob večjih požarih v naravnem okolju.

V naloge opazovanja iz zraka se vključujejo člani sedmih **letalskih klubov**. V letu 2022 so dalj časa aktivno izvajali opazovalne prelete na širšem območju Obale in Krasa. Intenzivnejše opazovanje iz zraka so opravljali ob vsakokratnih obdobjih razglašene velike požarne ogroženosti naravnega okolja.

Za koordiniran in strokoven odziv ob nesrečah z nevarnimi snovmi je **Ekološki laboratorij z mobilno enoto** (v nadaljevanju: ELME) na Inštitutu »Jožef Stefan« v okviru obstoječih kapacitet izvedel reorganizacijo Mobilnega radiološkega laboratorija in vpeljal periodično dežurstvo treh intervencijskih ekip. Hkrati so v ELME svoje zmogljivosti povečali z nakupom nove merilne opreme za oba mobilna laboratorija. Na področju jedrske in sevalne varnosti so precejšnjo pozornost namenili tudi dopolnjevanju, posodabljanju in akreditiranju postopkov za delo na terenu.

Policija je za izboljšanje organizacije in vodenja večjih iskalnih akcij pogrešanih oseb v sodelovanju s silami za ZRP (vodniki reševalnih psov, GRS, JRS, gasilci...) pričela z izvajanjem strokovnih posvetov na temo iskanja pogrešanih oseb. Policisti in zaposleni v Ministrstvu za notranje zadeve so se udeležili usposabljanj o organizaciji in delovanju sistema VNDN, usposabljanj za člane regijskih štabov CZ ter sodelovali na vajah državnega, regijskega in lokalnega pomena, skladno z letnimi načrti vaj obrambnega sistema in sistema VNDN. Letalska policijska enota je nabavila tri nove večnamenske transportne helikopterje, ki so primarno namenjeni opravljanju policijskih nalog, so pa opremljeni tudi za reševanje ponesrečenih ter delo oz. reševanja v primeru naravnih nesreč. Prav tako se je kot zelo uporabna izkazala termalna kamera, s katero je opremljen patroljno izvidniški helikopter.

Slovenska vojska je vzdrževala usposobljenost in pripravljenost vojaških zmogljivosti za izvajanje nalog ob naravnih in drugih nesrečah. Dvonamenska oprema ji je omogočala, da je določene vojaške zmogljivosti uporabila za sodelovanje pri ukrepanju ob nesrečah. S helikopterji so bili na področju ZRP aktivno vključeni 600 do 700 krat letno, od tega okoli 200 krat letno za reševanje v gorah, 450 krat letno za zagotavljanje helikopterske nujne medicinske pomoči, pet do desetkrat letno za gašenje požarov v naravnem okolju in enkrat letno za reševanje ob poplavih. Ostale sile je med epidemijo bolezni covid - 19 in ob poplavih zagotavljala po Načrtu delovanja SV pri zaščiti, reševanju in pomoči ob naravnih in drugih nesrečah (v nadaljevanju: Načrt VIHRA), v katere so bile vključene zdravstvene, veterinarske, enote jedrske, radiološke, kemične in biološke obrambe (JRKBO), logistične in helikopterske enote za medicinsko evakuacijo (HE MEDEVAC). Zdravstvene zmogljivosti Vojaško zdravstvene enote (v nadaljevanju: VZE) so nudile podporo javnim zdravstvenim zavodom ob porastu števila hospitaliziranih zaradi bolezni covid - 19. Izvajanje dezinfekcije, dezinskcije in deratizacije je vodila Veterinarska enota ob podpori laboratorija JRKBO. V objektih SV so bili v skladu s potrebami med epidemijo bolezni covid - 19 oblikovani cepilni centri za prebivalce.

2.6 Usposabljanje sil za ZRP

Na področju usposabljanja je vzpostavljen celovit sistem katerega jedro predstavlja Izobraževalni center za zaščito in reševanje (v nadaljevanju: ICZR) na Igu ter v enotah Pekre pri Mariboru in v Sežani.

V ICZR na Igu je bila postavljena »Požarna hiša 3«, začasne garderobe s tuši in nabavljena vozila za posredovanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi, za tehnično reševanje, logistiko in avto lestev. Posodobljene je bil način vodenja evidence usposabljanj in prijave ter zagotovitev pogojev za izvajanje usposabljanj na daljavo. V tem obdobju so bili iz sredstev požarnega sklada in požarne znamke v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi zgrajeni štiri gasilski regijski vadbeni poligoni v Ormožu, Radljah ob Dravi, Jesenicah in Grosuplju. Zagotovljena je bila informacijska tehnologija za izvajanje videokonferenc (za vse PGD) in usposabljanje na daljavo.

MO je v sodelovanju z URSZR v okviru Načrta za okrevanje in odpornost (NOO) in v okviru Evropske kohezijske politike 2021-2027 (EKP2021-2027) do leta 2026 načrtovalo izgradnjo Nacionalnega centra CZ, Vseslovenskega centra za protipoplavno zaščito, Vseslovenskega centra za požare v naravnem okolju in Vseslovenskega centra za žled in ujme. URSZR je za ta namen pridobila določen del evropskih finančnih sredstev. V letih 2021 in 2022 so bile aktivnosti za posamezne centre povezane z zagotavljanjem zemljišč, pripravo pobud za spremembe občinskih prostorskih in podrobnih prostorskih načrtov, pridobivanjem idejnih zasnov prostorske umestitve, arhitekturnih rešitev ter projektne in investicijske dokumentacije. V letu 2023 se je pričela gradnja Vseslovenskega centra za požare v naravnem okolju v Sežani in aktivnosti za pripravo programov usposabljanja.

V ICZR so bila izvedena načrtovana uvajalna, temeljna in dopolnilna usposabljanja pripadnikov sil za ZRP ter zagotovljeni pogoji GZS za izvajanje usposabljanj prostovoljnih gasilcev, ki je usposabljanja prostovoljnih gasilcev izvajala po prenovljenih programih temeljnega usposabljanja prostovoljnih gasilcev, veliko skrb je posvečala tudi pripravi gradiv in aktivnostim za seznanitev predšolske in šolske mladine za pridobitev znanja in veščin s področja požarne varnosti. Različnih oblik usposabljanj se je v ICZR letno udeležilo nekaj več kot 21.000 udeležencev, večinoma prostovoljnih gasilcev. RKS je izvajal temeljne programe usposabljanj za pripadnike ekip prve pomoči v skladu s prenovljenim programom, Geološki zavod Slovenije je izvedel usposabljanja za popisovanje zemeljskih plazov in uporabo spletne aplikacije e-Plaz. NIJZ je organiziral letne seminarje iz Katastrofne medicine za specializante javnega zdravnika. Po poplavah v avgustu 2023 je Društvo inženirjev prometa Slovenije (DIPS) pripravilo gradivo in spletni seminar »Interventne prometne ureditve ob ekstremnih vremenskih dogodkih«.

V Gasilski šoli so vsako leto izvedli usposabljanje kandidatov za pridobitev poklica gasilec, ter zahtevnejša usposabljanja za poklicne in prostovoljne gasilce (za direktorje in vodje operativnih poklicnih enot...). Povečan je bil obseg usposabljanj na daljavo. Pri izvedbi usposabljanj je letno sodelovalo okoli 150 zunanjih predavateljev, inštruktorjev in drugih strokovnjakov. V osnovnih šolah se je na podlagi potrjenega učnega načrta nadaljevalo izvajanje izbirnega predmeta VNDN in usposabljanje učiteljev, ki predmet poučujejo.

Vaje so se organizirale in izvajale na lokalni, regijski, državni in mednarodni ravni. V vajah celovitega preverjanja pripravljenosti na naravne in druge nesreče je bil poudarek na preverjanju pripravljenosti za odziv na vremensko pogojene nesreče, množične nesreče v prometu in druge nesreče, za katere so pripravljene državni načrti zaščite in reševanja. Uprava RS za jedrsko varnost je organizirala in sodelovala na domačih in mednarodnih vajah ter izvajala tehnična in vsebinska usposabljanja za člane Skupine za obvladovanje izrednega dogodka in skrbela za prenos znanja med zaposlenimi. NIJZ je izvedel teoretični simulacijski vaji s scenarijema izbruha visoko nalezljive bolezni s sumom na bioterorizem in požar v kemijskem obratu s tveganjem za okolje in zdravje ljudi.

Na področju priprav na nenadna onesnaženja morja je URSP v sodelovanju z URSZR v obdobju 2016-2023 v programu nacionalnega pomena za izboljšanje priprav ob nenadnem onesnaženju morja izvedla petnajst usposabljanj v sodelovanju s Službo varovanja obalnega morja (SVOM) in enoto CZ za ukrepanje ob nesrečah na morju ter aktivno sodelovala na mednarodni vaji »Adriatic 2018« v Splitu.

Zavod za gozdove Slovenije (v nadaljevanju: ZGS) je sodeloval z UVHVVR in Geodetskim inštitutom Slovenije (v nadaljevanju: GIS) pri izdelavi akcijskih načrtov za ukrepanje v primeru vnosov karantenskih škodljivih organizmov po predpisih o zdravju rastlin (nosilec: UVHVVR).

Priljubljene so bile Smernice za načrtovanje, usposabljanje in izvajanje psihosocialne pomoči ob nesrečah (sklep Vlade RS št. 843-25/2015-25 z dne 24. 10. 2018) in, za pomoč reševalcem za uspešno spoprijemanje s stresom, oblikovan priročnik Psihosocialna pomoč po nesrečah in drugih kriznih dogodkih, štiri zgibanke in aplikacija za pametne telefone Stres.

Pripravljen je bil Pravilnik o usposabljanju za vožnjo manjših gasilskih vozil, vozil policije, reševalnih vozil in intervencijskih vozil CZ (Uradni list RS, št.157/19) in podeljena pooblastila šestim izvajalcem za izvajanje usposabljanja in preverjanja usposobljenosti voznikov.

URSZR je v sodelovanju z ministrstvom pristojnim za šolstvo nadaljevala z izvajanjem neobveznih oblik usposabljanja za predšolsko in šolsko mladino, prebivalcev za osebno in vzajemno zaščito, posebej prek sodobnih tehnologij in aplikacij (aplikacije za pametne telefone in spletne strani, kratki filmi na družbenih omrežjih). Napotki za prebivalce s področja varstva pred požarom, varstva pred utopitvami, urejanja prostora in VNDN so objavljeni na GOV.SI. Opozorila in napotki za ravnanje ob različnih naravnih in drugih nesrečah so objavljeni tudi v znakovnem jeziku. V tem obdobju je izšlo sedem številčk revije UJMA, strokovne revije za vprašanja VNDN.

2.7 Zaloge materialnih sredstev

Na področju oblikovanja in zagotavljanja državnih rezerv materialnih sredstev je bil v letu 2018 pripravljen »Program oblikovanja državnih rezerv materialnih sredstev za zaščito, reševanje in pomoč v obdobju 2018-2022« in spremljajoči investicijski dokumenti. Program določa sklope opreme za primer različnih nesreč.

Državni logistični center in celotna logistična podpora v CZ je bila v obdobju 2016-2022 z zagotavljanjem opreme in sredstev večkrat ključna odzivna dejavnost, in sicer pri zagotavljanju nastanitve migrantov v obdobju 2016-2017 in v obdobju bolezni covid -19, ko je Državni logistični center postal osrednje distribucijsko skladišče za različno opremo za osebno zaščito v državi. V okviru evropske kohezijske politike 2014-2020 je URSZR v sodelovanju z MO pridobila finančna sredstva za nakup opreme za izvajanje nalog na ZRP ob poplavih na državni, regionalni in lokalni ravni.

Nabavljeno je bilo specializirano plovilo (SI-20) za odpravljanje posledic onesnaženja na morju, ki je multimodalno in se lahko uporablja za različne potrebe URSP (odstranjevanje ovir na morju, postavljanje objektov za varnost plovbe, gašenje požarov na morju, iskanje in reševanje...). Poleg tega je bilo nabavljeno še specializirano plovilo (SI-21) za hitre intervencije na obali. Nabavljeno je bilo tudi specializirano plovilo za iskanje in reševanje, redne kontrole na morju in hitre intervencija (SI-11) in vzpostavljen Center RS za nadzor prometa in upravljanje v kriznih situacijah na morju.

2.8 Raziskovalno razvojne naloge in projekti

Razvojno raziskovalne naloge in nacionalni projekti so bili večinoma financirani iz nacionalnega proračuna, delno tudi iz ciljno raziskovalnega programa in sredstev požarnega sklada. Evropski projekti so potekali v dveh okvirih. Iz centraliziranih skladov in programov (mehanizem Unije na področju civilne zaščite, okvirni program za raziskave in inovacije Obzorja, instrument za predpristopno pomoč IPA, sklad za notranjo varnost ISF, LIFE in drugi) ter v okviru decentraliziranih skladov (evropska kohezijska politika, vključno z evropskim teritorialnim sodelovanjem – programi Interreg).

Izvedeni **evropski in nacionalni** projekti v obdobju 2016-2023, pri katerih so sodelovali URSZR in drugi deležniki sistema VNDN, ki so prispevali k:

- **Nadgradnji informacijsko-komunikacijskega sistema** s projekti, katerih rezultati so bili: nadgradnja sistema za obveščanje in opozarjanje v primeru proženja zemeljskih plazov; študija učinkovite uporabe zaščitnih vodnih baraž ob onesnaženju celinskih voda; razvoj sodobnih informacijskih rešitev za vodenje in spremljanje intervencij; nadgradnja sistemov za daljinsko zbiranje podatkov in analizo; študija in pilotna postavitev nove eCall storitve za vozila; ter nadgrajeni sistemi za napovedovanje poplav in opozarjanje.
- **Izboljšanju učinkovitosti in odzivnosti na sodobne vire ogrožanja** s projekti, katerih rezultati so obsegali: nadgradnjo sistema za določanje potresne ogroženosti in odzivnosti; oblikovanje celovitega modela vodenja odziva na nesreče; pripravo operativnih postopkov in smernic za odziv na posledice

močnih padavin in hudournikov; pripravo in izvedbo različnih dogodkov (delavnic in vaj) za povečanje pripravljenosti ter odzivne sposobnosti ob večjem potresu Sloveniji; izboljšanje odziva na nesreče/dogodke z grožnjo javnemu zdravju; nadgradnja sistema za obveščanje in opozarjanje v primeru proženja zemeljskih plazov v RS; vzpostavljenih pet terenskih eksperimentalnih geoloških laboratorijev v vzhodni Sloveniji za proučevanje nastanka skalnih podorov; izboljšanje varnosti prebivalcev s krepitvijo medsebojnega sodelovanja pri nesrečah na čezmejnem območju, predvsem pri požarih, poplavih, neurjih, potresih in drugih nesrečah.

- **Dopolnjevanju organiziranosti, opremljenosti in usposobljenosti reševalnih sestavov na ravni države in za sodelovanje v mehanizmu Unije na področju CZ** s projektoma adaptacija enote JRS za delovanje v mednarodnih reševalnih intervencijah ter adaptacija in povečanje operativne sposobnosti enot HCP. Vzpostavljeno je bilo tudi rescEU skladišče osebne zaščitne opreme za boj proti čezmejnim zdravstvenim grožnjam.
- **Projekti so prispevali tudi k** več namenskosti uporabe različnih tehničnih in drugih sredstev ter opreme, posodabljanju programov usposabljanja, pripravi novih programov, zagotavljanju aktivne vloge RS v mehanizmu Unije na področju civilne zaščite in izvajanju skupnih ukrepov na ravni EU, vključno s podporo državam Zahodnega Balkana, krepitvi sodelovanja s sosednjimi državami v okviru čezmejnih projektov, vzpostavitvi učinkovitega usklajevalnega mehanizma za sodelovanje Slovenije v mednarodnih reševalnih operacijah in dajanju pomoči drugim državam, znotraj mehanizma Unije na področju civilne zaščite ter sistema Organizacije združenih narodov (v nadaljevanju: OZN) za odzivanje na nesreče.

2.9 Mednarodno sodelovanje

RS je v obdobju 2016 do 2023 nadaljevala z mednarodnimi aktivnostmi v okviru dvostranskih sporazumov o sodelovanju na področju VNDN, ki so sklenjeni s 13. državami. Regionalno sodelovanje je potekalo v okviru Pobude za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo ter v okviru makro regionalnih strategij. Aktivno se je vključevala v skupna prizadevanja za krepitev mehanizma Unije na področju CZ kot temeljne podlage za učinkovito nudenje mednarodne pomoči in odzivanje na velike nesreče. V okviru predsedovanja RS Svetu EU v letu 2021 je pričela z oblikovanjem ciljev Unije za odpornost na nesreče na področju CZ.

Kot članica OZN je sodelovala na področju implementacije Sendajskega okvira za zmanjšanje tveganj nesreč 2015-2030, smernic Mednarodne svetovalne skupine za iskanje in reševanje (International Search and Rescue Advisory group - INSARAG) ter konvencij OZN na področju varstva pred nesrečami. RS je leta 2018 vzpostavila sistem za poročanje v spletni poročevalski sistem Sendajski monitor in vanj tudi redno poročala. Geološki zavod je v letu 2017 sodeloval pri organizaciji in izvedbi 4. svetovnega foruma o zemeljskih plazovih v Ljubljani ter bil glavni organizator 3. Regionalnega simpozija o zemeljskih plazovih v Jadransko-balkanski regiji v Ljubljani.

RS je spremljala aktivnosti NATA s področja odpornosti na vse vrste kriz in nesreč in se vključevala v izvajanje ukrepov za krepitev civilne odpornosti na nesreče. Gostila je misijo za področje preverjanja pripravljenosti na jedrske in radiološke nesreče Mednarodne agencije za atomsko energijo (EPREV). Državni organi in druge organizacije za zagotavljanje jedrske in sevalne varnosti ter fizičnega varovanja so bili dejavni v združenjih in institucijah WENRA, ENSRA, HERCA, NEA in tudi v njihovih delovnih skupinah ter v drugih mednarodnih odborih na področju jedrske varnosti.

Ministrstvo pristojno za zunanje in evropske zadeve je, kot nacionalni koordinator mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči RS, nadaljevalo z delom na področju mednarodnega sodelovanja, tudi v povezavi z zmanjšanjem tveganj nesreč. Skladno s tem je bila leta 2016 v okviru Svetovnega humanitarnega vrha sprejeta zaveza, da bo Slovenija namenjala 10 % svoje humanitarne pomoči v obliki preventivnega delovanja in zmanjšanja tveganj nesreč. Omenjeno področje je bilo vključeno tudi v Resolucijo o mednarodnem razvojnem sodelovanju in humanitarne pomoči RS (Uradni list RS, št. 54/17). »Strategija mednarodnega razvojnega sodelovanja in humanitarne pomoči RS« (sprejeta na Vladi RS, 2018), ki določa, da bo RS za področje preventivnega delovanja namenjala vsaj 10% svoje humanitarne pomoči. Do leta 2019 je ta cilj redno dosegala (v letu 2019 je za ta namen

zagotovila 11,6% humanitarne pomoči). V letu 2020 pa se je zaradi visokega deleža pomoči, ki je bil namenjen obvladovanju epidemije bolezni covid - 19 pa tega cilja ni dosegla, enako tudi v letu 2021, ko je bilo v ta namen zagotovljenih le 6% humanitarne pomoči. V letu 2022 se je odstotek, predvsem zaradi visokega deleža nujne humanitarne pomoči, dodatno znižal in dosegel zgolj 4%.

RS je spremljala prošnje za mednarodno pomoč ob velikih naravnih in drugih nesrečah v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite, OZN in NATO za odzivanje na nesreče ter dvostranskega in regionalnega sodelovanja. RS je pomoč največkrat nudila v obliki materialnih sredstev in nekajkrat v obliki pomoči strokovnjakov in enotah ZRP. Zagotavljanje mednarodne pomoči je v obdobju 2016–2023 zaznamoval trikratni porast odzivanja na prošnje za mednarodno pomoč po letu 2019 (epidemija bolezni covid - 19, vojna v Ukrajini, potres v Turčiji, geografska širitev območij, kamor je RS nudila pomoč).

V obdobju 2016 do 2023 je RS za mednarodno pomoč v zaprosila osemkrat, in sicer petkrat zaradi požarov v naravnem okolju, dvakrat zaradi epidemije bolezni covid - 19 in enkrat zaradi poplav. RS je tako pri zagotavljanju kot pri zaprosanju za mednarodno pomoč aktivnosti prednostno izvajala prek mehanizma Unije na področju civilne zaščite, v okviru dvostranskega sodelovanja ali v okviru NATO.

Na področju jedrske varnosti je URSJV pri Mednarodni agenciji za atomsko energijo letno posodabljala bazo razpoložljivih sredstev in znanj, ki jih državi lahko nudijo prek sistema mednarodne pomoči Response and assistance Network (RANET). Postopki nudenja mednarodne pomoči so se letno preverjali na mednarodni vaji »ConvEx«.

V programu usposabljanja mehanizma Unije na področju CZ je bilo usposobljenih 75 slovenskih strokovnjakov, dodatnih 61 strokovnjakov je bilo usposobljenih v programu usposabljanj Pobude za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje v Jugovzhodni Evropi. V skupni nabor zmogljivosti mehanizma Unije na področju CZ je RS prispevala svoje enote in strokovnjake. V okviru mednarodnega Interreg projekta ENRAS se je usposobilo 800 slovenskih in hrvaških gasilcev za posredovanje ob radioloških nesrečah.

V NIJZ je bilo vzpostavljeno neprekinjeno delovanje Nacionalne kontaktne točke, ki omogoča neprekinjeno dosegljivost in sprejemanje ter posredovanje informacij Svetovni zdravstveni organizaciji o tveganjih za javno zdravje v RS, ki ima lahko mednarodni vpliv in pomeni grožnjo za javno zdravje. V NIJZ tudi nacionalna kontaktna točka za Evropsko mrežo obveščanja (EWRS), ki je v pristojnosti Evropske komisije in po Sklepu komisije iz leta 2013 (1082/2013) narekuje poročanje o vseh vrstah čezmejnih tveganj.

3 TEMELJNI CILJI VARSTVA PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

Na podlagi ocen tveganj in zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč, ocen ogroženosti, ocene stanja sistema VNDN ter glede na razpoložljive človeške, finančne in materialne vire, so **temeljni cilji** v srednjeročnem obdobju od 2024 do leta 2030, ki ga zajema ta nacionalni program naslednji:

- nadaljevanje uveljavljanja stališča, da se pri sprejemanju normativnih, organizacijskih, tehničnih in drugih ureditev ali ukrepov na posameznih področjih, vključno s področjem varstva pred požarom in varstva pred utopitvami, pri načrtovanju uporabe prostora, graditvi objektov ter usmerjanju posameznih dejavnosti prednostno upoštevajo preventivni ukrepi, s katerimi se preprečuje nastanek nesreče oziroma zmanjšajo njene posledice, pri čemer bo posebna pozornost na vseh področjih namenjena prilagajanju posledicam, ki izhajajo iz ocen tveganj;
- nadaljnja krepitev poznavanja in razumevanja tveganj nesreč in zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč je ključnega pomena tako za celostno obvladovanje tveganja nesreč kot za učinkovito načrtovanje pripravljenosti na nesreče in odziva nanje ter nadaljnja krepitev obvladovanja tveganj nesreč predvsem na področju preventive, kot tudi na področjih preprečevanja, pripravljenosti,

- odziva in obnove pospešuje skupno delovanje in partnerstvo pri vseh mehanizmih in institucijah za izvajanje instrumentov, pomembnih za zmanjšanje tveganj nesreč in trajnostni razvoj;
- nadaljnje posodabljanje in priprava novih ocen ogroženosti in izdelava načrtov zaščite in reševanja na vseh ravneh načrtovanja (organizacije, lokalne skupnosti, država);
 - nadaljevanje dograjevanja in izboljšanje sistemov za opazovanje, obveščanje in alarmiranje ter informacijsko-komunikacijskega sistema ZRP;
 - v procesu digitalizacije na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami program sledi naslednjim ciljem: krajšanje časa intervencij in reševanj v vseh fazah, učinkoviti izmenjavi podatkov in obveščanju javnosti, nižjim stroškom ter večji informacijski oziroma kibernetiski varnosti in prihrankom v bruto družbenem proizvodu;
 - nadaljnji razvoj video-sistema nadzora nad požari v naravnem okolju na Krasu;
 - nadaljnja krepitev odpornosti posameznika in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite, izvajanje neobveznih oblik usposabljanj za prebivalce prek sodobnih tehnologij in aplikacij, ter načrtno in organizirano informiranje javnosti o nevarnostih;
 - nadaljevalo se bo načrtno posodabljanje programov usposabljanja, dopolnjevanje programov usposabljanja z vsebinami s področja vodenja (SVOD), priprava novih programov usposabljanja glede na vire ogrožanja, analize nesreč in sprememb organizacije in delovanja sil za ZRP, uvajanje sodobnih oblik usposabljanja, zagotavljanje materialnih in kadrovskih pogojev za izvedbo usposabljanj za ZRP in sodelovanje s sorodnimi izobraževalnimi institucijami v tujini;
 - nadaljevale se bodo aktivnosti za zagotavljanje materialnih zmogljivosti za potrebe ZRP, oblikovanje in vzdrževanje državnih rezerv materialnih sredstev za primer naravnih in drugih nesreč in državnih blagovnih rezerv za potrebe ZRP;
 - nadaljevala se bo optimizacija sil za ZRP na državni, regijski in lokalni ravni ter v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah glede na sprejete in načrtovane nove normativne in druge rešitve, še posebej zmanjšanje sestave CZ in povečanje njene specializacije, povečanje sposobnosti za posebno zahtevne intervencije in za odzivanje na sodobne vire ogrožanja, še posebej s stališča podnebno pogojenih nesreč;
 - povečanje avtonomnosti delovanja sistema zaščite, reševanja in pomoči kot tretjega stebra nacionalne varnosti;
 - nadaljevanje aktivnosti za optimiziranje delovanja namenske letalske enote za gašenje požarov v naravnem okolju;
 - zagotovljen bo nadaljnji razvoj »Programa Kras« za povečanje požarne varnosti v naravnem okolju na območju Krasa (Program Kras) in RS;
 - nadaljevale in okrepile se bodo aktivnosti za izgradnjo Nacionalnega centra CZ in izgradnjo vseslovenskih centrov za protipoplavno zaščito, za velike požare v naravnem okolju, ter žled in ujme;
 - nadaljevalo se bo organiziranje in usposabljanje komisij za ocenjevanje škode, zagotavljali primerni pogoji za njihovo delo, uveden bo sistem izdajanja potrdil o usposobljenosti cenilcev na vseh ravneh;
 - nadaljevalo se bo organiziranje in usposabljanje komisij za ocenjevanje poškodovanosti objektov ter zagotavljali pogoji za njihovo delo;
 - oblikovana in sprejeta bodo merila in določeni pogoji za dodelitev državne pomoči po vrstah, ukrepih in višini ob različnih nesrečah, ki bodo zagotavljali enako obravnavo fizičnih in pravnih oseb ob različnih vrstah nesreč;
 - uredil se bo način zbiranja podatkov in vrste opravičljivih interventnih stroškov (stroškov intervencij ob velikih nesrečah);
 - nadalje se bo krepilo mednarodno sodelovanje na področju VNDN in zagotavljali pogoji za učinkovito nudenje ali sprejemanje mednarodne pomoči ob naravnih in drugih nesrečah;
 - nadaljevalo se bo načrtno izvajanje razvojno-raziskovalnih projektov, ki vključujejo razvojno-raziskovalne naloge in projekte, ki se financirajo iz integralnega proračuna in evropskih sredstev;
 - za pripravljenost na izvajanje ukrepa zaklanjanja bo na državni ravni vzpostavljen in vzdrževan pregled števila in stanja zaklonišč. Obveznost vodenja evidence o zakloniščih bo še naprej ostala na občinah;
 - zagotovljen bo ustrezen in kakovosten nadzor nad izvajanjem predpisov za VNDN;

- nadaljevale se bodo aktivnosti in spodbude za iskanje ustreznih mehanizmov za zavarovanje in druge oblike prenosa tveganj nesreč, za porazdelitev tveganj in sprejemanje določene ravni tveganj ter finančno zaščito, tako pri javnih kot zasebnih naložbah, z namenom zmanjšanja finančnih posledic nesreč v urbanih in podeželskih okoljih na državo;
- izvedena bo celovita reforma organizacije in delovanja operativnih enot CZ in vzpostavljen učinkovit sistem vodenja (SVOD).

4 RAZVOJ OPAZOVALNIH, INFORMACIJSKIH, KOMUNIKACIJSKIH, LOGISTIČNIH IN DRUGIH SISTEMOV ZA POTREBE ZRP

Razvojni cilji na področju informacijsko-komunikacijskih sistemov so: nadaljnji razvoj enotnega informacijsko-komunikacijskega sistema, prenova sistema javnega alarmiranja s prevzemom še preostalih 224 siren iz razširjenega načrta prenove 1.534 siren (1.310 siren je že prevzetih in prenovljenih), posodabljanje opreme, zmožljivosti in storitev ReCO, razvoj aplikacij, tudi za uporabo v internih informacijskih oblakih, nadaljnji razvoj osnovnih storitev komunikacije v sili na številki 112 v obliki besedilnih klicev (SMS), video-klicev in samodejnih komunikacij v sili iz vozil (NGeKlic). Izveden bo prehod na dvofazni sprejem komunikacije v sili na številki 112 in razvoj razširjenih storitev v okviru tehnologij četrte in pete generacije, prehod na enotni digitalni sistem radijskih zvez državnih organov DMR ob hkratni prenovi analognega sistema radijskih zvez ZARE kot rezervnega sistema za krizne situacije, priprave na prehod na naslednjo generacijo sistemov radijskih zvez temelječih na sodobnih tehnologijah četrte in pete generacije, nadaljnji razvoj video-sistema nadzora nad požari ter integracija poveljniškega sistema v aplikaciji Vulkan z aplikacijo SPIN.

Poudarek bo na razvoju programskih aplikacij za delo s centraliziranimi zbirkami podatkov. Nadaljeval se bo razvoj geografsko-informacijskega sistema GIS UJME v izvedbi 3D in 2D. Vzpostavljen bo učinkovit prenos podatkov iz meteoroloških, hidroloških, seizmoloških, radioloških, ekoloških in drugih opazovalnih sistemov.

Spodbujala se bo souporaba skupnih državnih komunikacijskih in informacijskih sistemov ob zagotavljanju vsaj enake oziroma boljše kakovosti storitev, upoštevajoč specifičnosti sistema VNDN, kot enega izmed sistemov nacionalne varnosti ter iz tega izhajajoče potrebe po avtonomnosti. Za načrtovanje, postavitve, delovanje in vzdrževanje enotnega virtualnega omrežja za VNDN skrbi URSZR ob pomoči zunanjih partnerjev.

Načrt digitalne preobrazbe na področju VNDN zajema:

- celovito tehnološko prenovi informacijskega in komunikacijskega sistema,
- celovito tehnološko prenovi sistema za sprejem komunikacije v sili na številki 112,
- uvajanje naslednje generacije storitev komunikacije v sili, NG112,
- dokončno vzpostavitev platforme za obveščanje in alarmiranje ljudi prek različnih komunikacijskih kanalov,
- uvajanje aplikacij in storitev za potrebe sil za ZRP ter štabov CZ,
- uvajanje odprtih vmesnikov za neomejeno povezovanje z drugimi državnimi ali komercialnimi informacijskimi sistemi,
- vzpostavitev mehanizma za učinkovito in varno izmenjavo podatkov, temelječega na principu pridobitve podatka na zahtevo,
- uporabo kvalificiranih digitalnih potrdil za zaščito in verifikacijo podatkov in uporabnikov,
- prehod na enotna širokopasovna omrežja z zagotovljeno prioritizacijo prometa in kakovosti,
- ohranjanje konvencionalnih informacijskih in komunikacijskih rešitev, kot rezervnih rešitev v primeru velikih naravnih in drugih nesreč in kibernetičnih napadov,
- dogradnjo in popolna vključitev radijskega omrežja državnih organov DRO-DMR,
- uporabo umetne inteligence za ovrednotenje podatkov,

- samodejni zajem podatkov iz interneta stvari.

Na področju logističnih sistemov bodo aktivnosti usmerjene v učinkovito logistično podporo silam ZRP in delovanje URSZR. Uvedba učinkovite logistične zmogljivosti bo temeljila na optimizaciji celovitega upravljanja, pri čemer bo osrednjo vlogo imel Državni logistični center z izpostavami. Organizacijo tega centra z osrednjim skladiščem na lokaciji v Rojah bodo dopolnjevali regijski logistični centri (glede na oceno ogroženosti in infrastrukturne danosti), ki bodo skupaj sestavljali teritorialno logistično podporo silam za ZRP. Tako bodo izpolnjeni pogoji za neprekinjeno učinkovito logistično podporo silam za ZRP ob naravnih in drugih nesrečah. Pomembno vsebino iz tega naslova predstavlja tudi informatizacija procesov za učinkovito logistično podporo tako v fazi načrtovanja, zaznavanja in sporočanja potreb ob odzivu, kakor tudi izdaje materialnih sredstev.

4.1 Vzpostavitev in dograjevanje infrastrukturnih in informacijsko-komunikacijskih pogojev za boljše spremljanje pripravljenosti in odziv sil za ZRP na podnebno pogojene nesreče

URSZR bo intenzivirala aktivnosti za vzpostavitev Nacionalnega centra CZ in izgradnjo vseslovenskih centrov za protipoplavno zaščito, za velike požare v naravnem okolju, žled in ujme.

Nacionalni center CZ v sklopu katerega bodo zagotovljeni infrastrukturni pogoji za delovanje ključnih struktur področja ZRP, URSZR in javnih služb za zaščito in reševanje (GZS, ZSPG, GRZS, JRS, PRS ...), nacionalni operativni center s spremljajočo infrastrukturo (podpora odločanju po vključenih resorjih in področjih), simulacijski center (usposabljanje vodilnih kadrov v državi in širši regiji za vodenje odziva na nesreče), situacijski center (spremljanje situacije v državi in širši regiji), center za spremljanje in koordinacijo logističnih operacij, vsebinsko in organizacijsko prenovljen CORS, ki je tudi kontaktna točka za izmenjavo podatkov o ogroženosti in naravnih ter drugih nesrečah s sosednjimi in drugimi državami ter mednarodnimi organizacijami, prenovljen in razširjen Državni logistični center v Ljubljani za potrebe hitrega odzivanja v primeru naravnih in drugih nesreč, zunanji podporni center Nuklearne elektrarne Krško, heliport, parkirni prostori in spremljajoči prostori za zagotavljanje samozadostnosti.

Za usposobljenost sil ZRP za odziv na poplave in velike požare v naravnem okolju bosta oblikovana (oziroma nadgrajena) dva programa, po katerih se bo v obdobju izvajanja projekta dodatno usposobilo do 2.000 udeležencev. Programa usposabljanj bosta vsebovala vsebine za pridobitev specializiranih znanj, udeleženci pa se bodo usposobili za učinkovito odzivanje na različne posledice poplav in velikih požarov v naravnem okolju, timsko delo, prevzemanje odgovornosti, skrb za lastno varnost in varnost sodelavcev ter za delovanje v različnih oblikah sestavov enot za odziv na nesreče.

Z vzpostavitvijo in dograditvijo Vseslovenskega centra za velike požare v naravnem okolju, Vseslovenskega centra za protipoplavno zaščito in Vseslovenskega centra za žled in ujme ter že delujočega Nacionalnega centra za upravljanje prometa se bodo zagotovili infrastrukturni pogoji za izboljšanje načrtovanja, organiziranja, usposabljanja in operativne odzivnosti reševalnih enot in služb, organov ter drugih operativnih sestavov društev in nevladnih organizacij na regionalni in lokalni ravni ter s tem napredek pri preprečevanju tveganj in krepitvi odpornosti na podnebno pogojene nesreče na državnih, regionalnih in lokalnih ravneh.

Do leta 2030 bo izvedena celovita reforma organizacije in delovanja operativnih enot CZ, s posebnim poudarkom na področju požarov v naravnem okolju, žledu in ujmah. Izvedena bo reorganizacija sistema vodenja enot ter posodobljen koncept vključevanja vseh aktualno razpoložljivih človeških in tehničnih kapacitet SV ter drugih sestavov pri organiziranju, vodenju ter odzivu na naravne nesreče na vseh nivojih.

Z dobavo opreme namenjene prilagajanju na podnebne spremembe in ustrezno pripravljenost ter odziv na podnebno pogojene nesreče, se bo bistveno povečala pripravljenost ter uspešnost odzivanja na tovrstne nesreče. Gre za specialna tovorna vozila, menjalne nadgradnje namenjene posameznemu tipu

podnebne nesreče (poplave, požari v naravnem, žled in ujme) kakor tudi drugo specialno opremo namenjeno odzivu na podnebno pogojene nesreče. Zaradi zagotavljanja primerne, strokovne in hitre odzivnosti bo večji del tovrstne opreme dodeljen v uporabo lokalnim skupnostim na podlagi posebnega poziva, hkrati bo potrebno oblikovati dodatne, posebej za ta namen usposobljene enote CZ. Nova oprema bo prispevala k zmanjšanju negativnih posledic poplav, k omejevanju poplav ter s tem k zmanjšanju ogroženosti ljudi, živali, premoženja, kulturne dediščine in okolja. Vse navedeno pomeni manjšo škodo za družbo, povzročeno s strani poplav. Nova oprema prinaša tudi dodano vrednost za njene uporabnike, saj jim bo omogočila uspešno usposabljanje v luči tehnološkega napredka ter povečala stopnjo varnosti pri uporabi.

5 RAZVOJ PREVENTIVNIH DEJAVNOSTI

Na podlagi analiz vzrokov naravnih in drugih nesreč bodo identificirani ponavljajoči vzroki za nastanek nesreč, ki bodo upoštevani pri prenovi ocen tveganja za nesreče, korigiranju normativnih, organizacijskih, tehničnih in drugih ukrepov ter okreptivi nadzora nad njihovim izvajanjem.

Preventivne ukrepe in dejavnosti z vidika učinkovitega preprečevanja nastanka nesreč se bo v zahtevanem obsegu upoštevalo na vseh resornih področjih pri dopolnjevanju ali spreminjanju sistemske in področne zakonodaje na državni in lokalni ravni, za učinkovito ZRP ter boljšo obnovo oziroma nadomestno gradnjo infrastrukture po nesreči.

Pri načrtovanju in urejanju prostora, naselij ter graditvi infrastrukture in objektov, bodo uveljavljeni prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi z namenom preprečevanja oziroma zmanjšanja škodljivih vplivov naravnih in drugih nesreč ter omogočanja učinkovitega izvajanja ZRP.

Z vidika prepoznavanja potreb in predvsem upravičenosti nekaterih preventivnih ukrepov varstva pred požarom je treba začeti izvajati aktivnosti na področju požarnega preiskovanja, izdelati analizo vzrokov požarov, naravnih in drugih nesreč ter okrepiti nadzor nad izvajanjem nalog na področju varstva pred požarom, predvsem nad dimnikarsko službo. Vzpostavila se bo komunikacija s ključnimi deležniki na temo medsebojnega sodelovanja pri preiskavah vzrokov za nastanek požarov ter ciljano učinkovitosti izvedenih ukrepov varstva pred požarom.

Zagotavlja se bodo tudi možnosti za razvoj območij, ki so namenjene delovanju sistema VNDN na državni ravni, to so območja, ki so stalno v uporabi za ZRP. Na njih se zagotavljajo pogoji za delovanje logističnih centrov in skladišč, centrov za usposabljanje, telekomunikacijskih objektov, območij za uničevanje NUS. Zaradi tehničnih in varnostnih razlogov se lahko na teh območjih opredeli omejena in nadzorovana raba. URSZR bo, kot nosilec urejanja prostora, skladno s pristojnostmi, še naprej sodelovala pri izdaji smernic in mnenj v postopku priprave prostorskih aktov.

Nadaljevala se bo izdelava strokovnih podlag za ugotavljanje geološko pogojenih nevarnosti (zemeljskih plazov, potresi in ostali) kot osnova za vse ostale nadaljnje preventivne ukrepe in ocene ogroženosti. URSZR bo sodelovala pri razvoju aplikacije e-plaz za vzpostavitev celovite baze zemeljskih plazov. Nadaljevala se bo identifikacija aktivnih prelomov in njihove potresne aktivnosti kot del preventivne dejavnosti za izboljšanje pripravljenosti na potrese.

Aktivnosti bodo usmerjene v izboljšanje tehničnih in finančnih pogojev iz razpoložljivih EU sredstev za obvladovanje tveganj nesreč, v razvijanje področja načrtovanja in izvajanja ukrepov za preventivo in pripravljenost predvsem za nesreče, kot so poplave, potres, epidemije in pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh, veliki požari v naravnem okolju in jedrska nesreča, deloma pa tudi za nesrečo zrakoplova, žled, terorizem, nesreče z majhno verjetnostjo, vendar hudimi vplivi (npr. nesreče v cestnih in

železniških predorih), nesreče z več-državnimi čezmejnimi vplivi, nesreče, ki jih povzročajo ali intenzivirajo podnebne spremembe.

Preventivne ukrepe in dejavnosti se bo v zahtevanem obsegu upoštevalo na vseh resornih področjih pri dopolnjevanju ali spreminjanju sistemske in področne zakonodaje na državni in lokalni ravni, za učinkovito ZRP ter boljšo obnovo oziroma nadomestno gradnjo infrastrukture po nesreči. Še posebej bo okrepljeno povezovanje s nacionalno podnebno politiko in njenimi ustanovami. Pri opredeljevanju tveganj nesreč in njihovega obsega bo nujno upoštevati projekcije podnebnih sprememb, izpostavimo naj padavinske in temperaturne spremenljivke – te bodo vplivale na tveganja poplav, suš, plazov.

Nadaljevala se bo izdelava novih in revidiranje obstoječih ocen tveganj in zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč kot ene izmed podlag pri izdelavi strateških državnih dokumentov na področju obvladovanja in zmanjševanja tveganj nesreč. Pri tem se bo upoštevala uporaba širšega nabora podatkov, priprava dodatnih in kakovostnejših scenarijev nesreč in analiz scenarijev nesreč, okrepilo se bo medsektorsko sodelovanje in vključevanje znanstvenih ustanov, prepoznalo se bo nesreče s ključnim tveganjem in nesreče z majhno verjetnostjo, vendar hudimi vplivi ter upoštevalo vplive podnebnih sprememb, ki lahko sprožijo ali intenzivirajo določene podnebno pogojene nesreče in spremenijo njihovo tveganje in nesreče z več-državnimi čezmejnimi vplivi.

Upoštevanje ocen tveganj in zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč ter ocen ogroženosti pri sprejemanju normativnih, organizacijskih, tehničnih in drugih ukrepov, pri načrtovanju uporabe prostora, graditvi objektov ter usmerjanju posameznih dejavnosti in poenostavitvi postopkov pri pridobivanju soglasij za posege v prostor, ki so namenjeni preventivi in omilitvi posledic (npr. protipožarne preseke in druge gozdne prometnice).

Državna ocena tveganj za nesreče in Državna ocena zmožnosti obvladovanja tveganj za nesreče bosta v bodoče združeni v Državno oceno tveganj in zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč in predvidoma dopolnjeni leta 2024, 2026 in 2029.

Pristojno ministrstvo bo v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi, pripravilo pregled ranljivosti podzemnih vodnih virov za vodooskrbno v primeru izrednih dogodkov.

Vzpostavljene bodo trajne oblike sodelovanja z organizacijami, ki skrbijo za ranljive skupine (invalide, starejše osebe...), ki so ključnega pomena pri ocenjevanju tveganj nesreč ter oblikovanju in izvajanju načrtov, prilagojenih njihovim posebnim zahtevam, vključno sistemi za zgodnje opozarjanje.

6 RAZVOJ ZMOGLJIVOSTI TER SIL ZA ZAŠČITO, REŠEVANJE IN POMOČ

6.1 Načrti zaščite in reševanja

Državne ocene ogroženosti bodo tudi v prihodnje izhodišče za izdelavo načrtov zaščite in reševanja kot izhodišča za odziv na naravne ali druge nesreče. Posodobljene bodo glede na nova spoznanja stroke in v določenih časovnih intervalih.

Državni načrti zaščite in reševanja bodo temeljni načrti za načrtovanje odziva ob naravnih in drugih nesrečah velikega obsega, nesrečah, ki lahko povzročijo veliko število ranjenih ali poškodovanih oziroma nesrečah, ki jih povzročijo sodobni viri ogrožanja. Usklajevanje načrtov s temeljnim načrtom bo stalna aktivnost, prav tako tudi posodabljanje načrtov oziroma izdelava novih načrtov glede na ocene ogroženosti.

Z načrti bodo jasno določene naloge izvajalcev določenih v načrtih, predstavljene ugotovljene vrzeli v silah in sredstvih za ZRP, vodenje ZRP in upoštevani vplivi podnebnih sprememb na nesreče. Predvsem v manjših lokalnih skupnostih, kjer zaradi pomanjkanja ustreznih kadrov ne zagotavljajo izdelave načrtov zaščite in reševanja se bo vzpodbujalo povezovanje med nosilci načrtovanja in pripravo skupnih načrtov. Posodobljen bo način zbiranja in obdelave podatkov v prilogah k načrtom ter okrepljeno sodelovanje z nosilci načrtovanja pri pripravi in usklajevanju načrtov s temeljnimi načrti. V državnih načrtih se bo natančneje opredelila uporaba in aktiviranje SV za izvajanje nalog ZRP ob različnih vrstah nesreč.

6.2 Zaloge materialnih sredstev

Vzpostavljena in vzdrževana zaloga materialnih sredstev DRMS se bo tudi v prihodnje zagotavljala v RS hitro in učinkovito ZRP ob različnih naravnih in drugih nesrečah, predvsem za izvajanje zaščitnih ukrepov in reševalnih nalog, zagotavljanje dodatne opreme in sredstev za učinkovito delovanje reševalnih služb ter za zmanjšanje žrtev ter drugih posledic nesreč. DRMS za ZRP so oblikovana predvsem za delovanje enot za ZRP ter za začasno nastanitev in oskrbo ogroženega in prizadetega prebivalstva (oprema za nastanitev). Zaloge se bodo oblikovale tudi v sodelovanju z drugimi državnimi organi (npr. nabava začasnih mostov v sodelovanju z Direkcijo RS za infrastrukturo).

Povečane bodo rezerve potrošnih sredstev za ukrepanje ob visokih vodah in poplavah (protipoplavne pregrade, vreče za izdelavo in utrjevanje protipoplavnih nasipov, mobilne črpalne enote s pripadajočim cevničnim materialom in armaturami, namenski menjalni zabojniki s protipoplavno opremo ter drugo protipoplavno opremo). Proučilo se bo možnosti za uvedbo sodobnih tehnik za izvajanje protipoplavnih ukrepov (montažne protipoplavne pregrade, mobilne protipoplavne pregrade in podobno).

Tudi v prihodnje se bodo v RS oblikovale zaloge materialnih sredstev in opreme državnih blagovnih rezerv pri Zavodu RS za blagovne rezerve (v nadaljevanju: ZRSBR). Te zaloge vključujejo tudi materialna sredstva za osebno in kolektivno zaščito na podlagi petletnega programa ZRSBR, in sicer radiološka, kemijska in biološka zaščitna sredstva za prebivalstvo (zaščitna sredstva za 10.000 oseb), oprema za nastanitev, opremo za zagotavljanje električne energije in mobilni stacionarij s posteljnimi zmogljivostmi za bolnišnično oskrbo do 120 poškodovanih oseb v terenskih razmerah. Za varno in racionalno ravnanje z nizko in srednje radioaktivnimi odpadki v okviru dekontaminacija se zagotovi nabavo zabojnikov, vreč in kovinskih sodov za radioaktivne odpadke ob dekontaminaciji v primeru jedrske in radiološke nesreče.

Oblikovane bodo posebne rezerve sanitetne in medicinske opreme in sredstev za ukrepanje ob množičnih nesrečah z velikim številom poškodovanih in obolelih. Glede na potrebe izražene ob analizah večjih intervencij se bodo v teh rezervah zagotavljala tudi druga sredstva.

Za državne in regijske enote in službe CZ se bo nadaljevalo zagotavljanje ustrezne logistične opreme v obliki specialnih logističnih prikolic ter modularnih namenskih menjalnih kotalnih zabojnikov za zagotavljanje logistične pomoči intervencijskim enotam in službam CZ ter drugim operativnim sestavam za ZRP neposredno na terenu ob naravnih in drugih nesrečah in s tem zagotavljanje njihove avtonomnosti.

Policija in SV bosta proučili možnosti za skupen nakup zaščitne in reševalne opreme za reševalne službe, Policije in SV za delo v razmerah RKB kontaminacije.

Občine bodo, glede na ogroženost zaradi posameznih vrst naravnih in drugih nesreč, zaradi različnih vremenskih ujm (neurja, poplave, toča), oblikovale lastne rezerve zaščitne in reševalne opreme ter potrošnih sredstev, kupovale namensko zaščitno in reševalno opremo za svoje reševalne službe in druge operativne sestave ter zagotavljale najnujnejše zmogljivosti za začasno nastanitev ogroženih na svojem območju, na podlagi oblikovanih minimalnih kriterijev (npr. na podlagi števila prebivalcev).

Direkcija RS za infrastrukturo bo za vsa gasilska društva in zavode, ki skrbijo za požarno varnost v daljših predorih zagotovila del zaščitno-reševalne opreme za posredovanje ob nesrečah v cestnih in železniških predorih ter uredila helikoptersko pristajališče pred predorom Ljubelj (za potrebe vzdrževalcev cest in predora ter pri reševanju v gorah). Prioritetni nalogi Direkcije za infrastrukturo sta tudi učinkovito usklajevanje dejavnosti vodarjev in cestarjev ob poplavih in drugih ujmah ter skrb za ustrezno zaščito vozišč z utrditvijo rečnih brežin in nabavo začasnih nadomestnih montažnih mostov. Projekt za vzpostavitev sistema alarmiranja na območjih, kjer obstaja nevarnost padajočega kamenja in skal, je prav tako trajna naloga direkcije.

6.3 Razvoj sil za zaščito, reševanje in pomoč

6.3.1 Splošno

Nadaljevala se bo optimizacija sil za ZRP na državni, regijski in lokalni ravni ter v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah glede na sprejete in načrtovane nove normativne in druge rešitve, kar v praksi pomeni tako zmanjšanje določenih sestavov CZ (npr. RKB,...) na eni strani, kot tudi potrebno povečanje števila določenih enot, njihove specializacije, povečanje sposobnosti za posebno zahtevne intervencije ter odzivanje na podnebno pogojene nesreče, na drugi strani.

Pri delovanju gasilskih enot se bo nadaljevalo s prizadevanji za poenotenje postopkov aktiviranja ob nesrečah, ter bolj dosledno sledilo načelu postopne uporabe sil in sredstev, temelječ na sprejetih operativno taktičnih postopkih. Nadgradil se bo sistem gasilskih enot širšega pomena, v cilju, da se optimizira odziv enot ob nesrečah v prometu, nesrečah z nevarnimi snovmi in nesrečah na vodi. Sistem GEŠP mora postati še bolj enoten in učinkovit, da zagotavlja primeren časovni in strokovni odziv na območju celotne države.

Vsebinska in organizacijska krepitev področja odzivanja na naravne in druge nesreče in dogodke v smislu možnih posrednih in dolgoročnih učinkov na zdravje, okolje in ostalo dobrobit prebivalcev bo zagotovljena tudi s krepitvijo vzpostavljenega »Emergency Operation centra« na NIJZ ter njegove vpetosti v odziv drugih sistemov. Zagotovljena bo krepitev sistema komuniciranja med povezanimi službami in intenzivnejše vključevanje strokovnjakov javnega zdravja v sistem odzivanja na tveganja in dogodke, ki lahko predstavljajo večje nevarnost za zdravje ljudi.

Za celovito obravnavo vpliva tako naravnih in drugih nesreč na okolje bo v sistem obveščanja in odzivanja sistemsko vključena tudi Agencija RS za okolje.

Zagotovljena bo povečana vloga nacionalnega organa na področju ZRP za odzivanje na nesreče in druge izredne dogodke (v nadaljevanju: pristojni organ) znotraj državne uprave, ki bo imel večjo samostojnost pri izvajanju finančne, kadrovske in nabavne politike. Sočasno se morajo aktivnosti pristojnega organa na področju VNDN na podlagi izkušenj zadnjih velikih naravnih in drugih nesreč ter trendov razvoja sodobnih sistemov ZRP v EU in svetu, prilagoditi tudi na učinkovito koordinacijo skupnega odziva na naravne in druge nesreče, zagotavljanje informacijsko-komunikacijske podpore, mednarodno sodelovanje ter organizacijo in izvedbo celovitih državnih vaj.

Zagotovljeni bodo formalni, finančni, prostorski in materialni pogoji za kadrovskega popolnitev URSZR in strokovnih služb občin. Njihova sedanja organizacija in še posebej osiromašena kadrovska sestava, kot posledica plačne in statusne neuravnoveženosti z ostalimi podobnimi službami (SV, Policija), ne omogočajo zapolnitev vseh vrzeli pri usklajevanju zelenega skupnega, celovitega odziva na vse pogostejše nesreče ter prav tako ne zelenega odziva in izvajanje operativnih oziroma vodstvenih nalog v enotah, službah in organih CZ.

Zaradi zaznanih vrzeli vodenja odziva ob zadnjih večjih intervencijah je potrebno sistemsko uvesti enotno metodologijo vodenja odziva na dogodke (SVOD) na vse nivoje vodenja in upravljanja v sistemu ZRP in neprekinjenega delovanja (ISO standard Neprekinjenega poslovanja). Poudarjena bo vloga poveljnikov CZ in štabov CZ na vseh ravneh, v podjetjih oziroma zavodih, občinah, regijah in državi, predvsem z ureditvijo njihovega statusa in rednim usposabljanjem.

Nadaljevale se bodo aktivnosti projekta adaptacije modula za gašenje požarov v naravnem okolju z vozili za delovanje v RS in tujini SI GFFF-V IDAP, z namenom povečanja avtonomije, samozadostnosti, transportnih zmogljivosti, interoperabilnosti in operativne neodvisnosti. Modul se bo registriral v ECPP Mehanizma Unije na področju civilne zaščite.

Nadaljevale se bodo aktivnosti projekta adaptacije modula za tehnično reševanje (MUSAR) z možnostjo registracije modula v ECPP Mehanizma Unije na področju civilne zaščite.

Nadaljevale se bodo aktivnosti projekta izgradnje zmogljivosti za gašenje požarov v naravnem okolju iz zraka. Osnovno zmogljivost bodo zagotavljala nova manjša, namenska letala za gašenje požarov, s tem bodo postavljeni temelji izgradnje zmogljivosti za gašenje požarov v naravnem okolju iz zraka. Z nakupom letal za gašenje in vzpostavitev državnih enot za gašenje iz zraka v okviru URSZR, se bo RS pridružila ostalim članicam EU, ki imajo svojo lastno gasilsko floto letal za gašenje in še dodatno okrepila zmogljivosti v bojih proti požarom v naravnem okolju.

Vzpostavljena bo služba za pripravljenost, ki bo opravljala interventne ogleda v primeru pojavov zemeljskih plazov večjega obsega med nesrečo oziroma intervencijo. Interdisciplinarna služba bo poleg geologov vključevala tudi strokovnjake gradbene, vodarske in gozdarske stroke. Takšna ekipa bo v kratkem času podala celovito oceno ogroženosti objektov ali infrastrukture na prizadetih območjih.

6.3.2 Razvoj posameznih sil za ZRP

6.3.2.1 Civilna zaščita

Na vseh ravneh se bo nadaljevalo z reorganizacijo CZ tako, da se bo povečala specializacija enot in služb, ki jih popolnjujejo pripadniki CZ, pri čemer se bo upoštevalo ogroženost in organizacijska merila. Število in opremljenost se bo določalo na podlagi potreb in meril pri čemer se bo zagotovilo ustrezno število dolžnostnih sestavov ob hkratnem povečanju učinkovitosti in ustreznega odziva vseh sil za ZRP ter krepitvi možnosti za vzajemno zagotavljanje reševalne pomoči v okviru EU in z državami v regiji.

Na ravni države se bo nadaljevalo z zagotavljanjem organizacijskih, kadrovskih in materialnih pogojev za operativno delovanje EHI s ciljem povečanja njene zmogljivosti, tako za pomoč drugim državam oziroma preko ustreznih modulov za skupno pomoč v okviru EU, kot tudi za opravljanja posebno zahtevnih nalog ter izvajanja nalog ZRP ob naravnih in drugih nesrečah v RS. V okviru EHI se bodo razvijale enote za vključevanje v sistem modulov v okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite, zlasti enote za prečrpavanje vode, reševanje iz jam, gašenje požarov v naravnem okolju, tehnično reševanje, iskanje in reševanje ob potresih, reševanje na vodi in iz vode, ter tehnično in IKT podpora.

Za delovanje na državni in regijski ravni se bo nadaljevalo z zagotavljanjem psihološke pomoči ogroženim osebam in reševalcem.

Zagotavljala se bo operativna pripravljenost mobilnega stacionarija. Zaključen bo razvoj mobilnega centra za obveščanje, začel se bo razvoj mobilnih zmogljivosti za štabno delo v terenskih razmerah na državni ali regijski ravni. Na državni ravni bosta vzpostavljena tudi stacionarni in mobilni informacijski

center za primer velikih nesreč. Nadaljevalo se bo z zagotavljanjem pogojev za operativno delovanje Državne enote za varstvo pred NUS kot enotni službi na ravni države. V okviru služb CZ se bo organiziralo najmanj polovico načrtovanega števila komisij za ocenjevanje poškodovanosti objektov. Kot sestavni del nadaljevanja krepitve priprav za posredovanje v primeru nenadnega onesnaženja morja se bo nadaljevalo z zagotavljanjem operativne pripravljenosti posebne službe za podporo. Kot pomoč za delovanje štabov CZ, bo na državni in regijski ravni vzpostavljena posebna služba za podporo delu posameznega štaba.

Nadaljevalo se bo sklepanje pogodb o službi v CZ za popolnitev organov vodenja, enot in služb CZ na državni in regijski ravni, ki so namenjene zlasti za pomoč pri izvajanju ZRP ob naravnih in drugih nesrečah v regijah ali občinah, na območju celotne države ali za pomoč drugim državam.

Cilj v srednjeročnem obdobju je skleniti pogodbe o službi v CZ s pripadniki v vseh pomembnejših enotah in službah CZ v državni pristojnosti (okoli 1.000 pripadnikov).

6.3.2.2 Gasilska služba

Gasilstvo bo tudi v naslednjem obdobju ostalo organizirano kot obvezna javna lokalna gasilska služba, katere trajno in nemoteno delo zagotavljajo lokalne skupnosti in država. Opravljala se bo v javnem interesu ter bo za prizadete in ogrožene ljudi in živali brezplačna.

V gasilstvu je potrebno nujno vzpostaviti operativni nivo delovanja za primer večjih obsežnejših nesreč s sofinanciranjem države. Izvedena bo posodobitev Uredbe o organiziranju, opremljanju in usposabljanju sil za ZRP. S posodobitvijo bo potrebno povečati število gasilskih vozil za gašenje gozdnih požarov v posameznih lokalnih skupnostih.

Na področju gasilstva se bo vzpodbujalo aktivnosti za povečanje števila prostovoljnih operativnih gasilcev, ki se bodo intenzivirale tudi v večjih mestih, kjer že prihaja do težav pri zagotavljanju zadostnega števila operativnih gasilcev v višje kategoriziranih enotah. Prav tako je potrebno posebno pozornost nameniti nižje kategoriziranim enotah, kjer prihaja do problema nezadostnega števila ter stalne in ustrezne odzivnosti operativnih gasilcev. Rešitve se bodo iskale z vzpodbujanjem mladih, da se vključijo v gasilske enote ter nadaljevanjem aktivnosti za urejanje statusa prostovoljnih gasilskih organizacij, gasilcev in podjetij, ki zaposlujejo gasilce in vzpostavitev kariernega sistema z ustreznim usposabljanjem za poklicne gasilce.

Število gasilskih enot (56), ki so določene za izvajanje nalog širšega pomena, se bistveno ne bo povečevalo. Bolj jasno se bo definiralo naloge, ki jih lahko prevzamejo osrednje gasilske enote v občinah, definiralo primere, ko se bodo ob prometnih nesrečah vključevale tudi osrednje gasilske enote ter optimiziralo dvojno pokrivanje na posameznih odsekih cest. Na podlagi pridobljenih izkušenj in analiz dosedanjega delovanja sistema GEŠP se bo dejavnost nadgradilo oziroma optimiziralo, da se bo za najbolj zahtevne naloge tehničnega reševanja in posredovanja ob nesrečah z nevarnimi snovmi dodatno opremilo in usposobilo večje GEŠP, ki bodo lahko posredovale na širšem območju regije. Poenotilo se bo usposabljanje za programe usposabljanj GEŠP, ki se izvajajo v ICZR. Za GEŠP enote se bo uredilo kategorizacijo in definiralo pristojnosti vodenja intervencij na območjih delovanja več GEŠP enot različnih kategorij v sodelovanju z ostalimi enotami.

Nadgradilo se bo ukrepanje ob nesrečah v daljših enocevni in dvocevni predorih na podlagi izdelanih meril za organiziranje, opremljanje in usposabljanje gasilcev za posredovanje v daljših cestnih in železniških predorih. Bolj dosledno se bo uredil sistem posredovanja na nedostopnih odsekih javne železniške infrastrukture, tudi z nabavo dvo-potnih vozil s strani lastnika ali upravljalca infrastrukture ter zagotovitev in določitev primerne gasilske enote. Prenovljen bo način aktiviranja glede na vrsto nesreče (stopnje aktiviranja), posodobljeni bodo regijski načrti zaščite in reševanja za nesreče v predorih.

Za potrebe opazovanja požarno najbolj ogroženega terena na zahodnem delu države se bo posodobilo video-nadzorni sistem Kras s povečanjem števila kamer in nadgradnjo sistema z avtomatsko detekcijo in lociranjem požarov v naravnem okolju.

V okviru kadrovske zmožnosti gasilskih enot se bo spodbujalo organiziranje, opremljanje in usposabljanje ekip prve pomoči v prostovoljnih gasilskih društvih in skladno z ocenami ogroženosti tudi ekip za reševanje na vodi in iz nje. Spodbujala se bo čim bolj enotna organizacija gasilskih enot v državi in oblikovanje poklicnih jeder v prostovoljnih gasilskih društvih, ki izvajajo naloge širšega pomena oz. v osrednjih gasilskih enotah v večjih občinah.

Intenzivirale se bodo aktivnosti na področju industrijskih gasilskih enot v gospodarskih družbah s povečano nevarnostjo nastanka požara, s poudarkom na vključevanju gasilcev iz prostovoljnih gasilskih enot v industrijske gasilske enote, ter medsebojnim povezovanjem med industrijskimi enotami in enotami javne gasilske službe. Spremenil se bo podzakonski akt, ki bo na novo uredil organizacijo gasilskih enot v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah, v katerih je potrebno organizirati industrijske enote.

Na področju delovanja poklicnih gasilskih enot se bo skušalo zagotoviti primerljiv sistem delovanja poklicnih enot, ob upoštevanju velikosti in ogroženosti operativnega območja, števila prebivalcev na območju, industrije, geografskih značilnosti, ter tudi upoštevanja stanja prostovoljnih gasilskih enot. Spodbujalo se bo sodelovanje sosednjih poklicnih enot ob večjih nesrečah, ter organizirano vključevanje gasilskih enot ob večjih nesrečah izven operativnega območja.

Pri usposabljanju poklicnih gasilcev se bo izvajalo usposabljanje za poveljnike enote, vodje izmen in drugih vodstvenih struktur s ciljem razvoj sistema vodenja in kariernega sistema v poklicnih gasilskih enotah. Nadaljevali in intenzivirali se bodo postopki in aktivnosti z namenom zagotavljanja ustreznega zavarovanja gasilcev, opreme in infrastrukture namenjene izvajanju javne gasilske službe.

6.3.2.3 Gorska reševalna služba

GRZS bo nadaljevala z izvedbo ukrepov, sprejetih s »Strategijo razvoja in delovanja GRZS 2022-2032«, da bo GRZS učinkovito organizirana prostovoljna humanitarna organizacija z dovolj številnim članstvom visoko usposobljenih gorskih reševalcev. Aktivnosti bodo usmerjene na področja čim boljše organiziranosti in zadostnega financiranja GRZS, odlične usposobljenosti gorskih reševalcev in čim učinkovitejše pomoči ponesrečencem.

S pripravo sistemskih zakonodajnih okvirjev o gorski reševalni službi in spremembo predpisov ter ustreznim financiranjem bo zagotovljeno strokovno, učinkovito in transparentno delovanje zveze, strokovne službe, društev in postaj gorske reševalne službe z jasno določeno odgovornostjo posameznikov. Država bo v sodelovanju z GRZS in lokalnimi skupnostmi zagotovila prostorske pogoje za opravljanje GRS.

Merila za organiziranje, opremljanje in usposabljanje se bo dopolnjevalo glede na število in zahtevnost intervencij vključno s povišanjem normativov, z razvojem reševalnih tehnik in razvojem tehnične opreme. Gorske reševalce se bo opremljalo z enotno standardizirano osebno opremo gorskega reševalca. Vsa društva GRS se bo opremljalo s standardno in dodatno opremo, ki bo prilagojena teritorialnim in drugim posebnostim posameznega operativnega območja. Nadaljevalo se bo z rednim in dopolnilnim usposabljanjem gorskih reševalcev za vzdrževanje ustrezne strokovne, fizične in psihične pripravljenosti ter dodatno motiviralo mlade gorske reševalce. Izdelana bo nova doktrina reševanja v gorah in na težko dostopnih terenih, s katero bodo določeni minimalni standardi za izvajanje reševanja. Zagotavljalo se bo pogoje, da se bo postopoma uvajalo stalno dežurstvo ekipe za reševanje v gorah, vključno z zagotavljanjem namenskega oz. stalno razpoložljivega helikopterja za reševanje v gorah.

V sodelovanje z ostalimi deležniki (Planinska zveza Slovenije, Slovenska turistična organizacija...) se bodo okrepile preventivne dejavnosti in obveščanje obiskovalcev gorskega sveta s ciljem preprečevanja oziroma zmanjšanja števila nesreč v gorah. Vzpostavil se bo sistem, da bo država lahko dobila povrnjen del stroškov reševanja, še posebej v primerih zlorab sistema gorskega reševanja.

6.3.2.4 Jamarska reševalna služba

JRS bo nadaljevala razvoj jamarskih reševalnih tehnik, posodabljanje in dopolnjevanje zaščitne in reševalne opreme ter voznega parka reševalnih centrov. Nadgrajen bo sistem za komunikacijo pod zemljo. Razvijal se bo optimalen sistem za zaščito poškodovanca med transportom iz jame. Okrepilo se bo moštvo ekipe za širjenje ožin in optimizirala tehnologija za širjenje ožin v jamah, v primeru reševanja.

Povišan bo normativ in dopolnjena merila za organiziranje, opremljanje in usposabljanje JRS. Urejen bo elektronski kataster jam ter označene in ocenjene večje podzemne jame v bližini večjih mest in naselij ter izdelani minimalni standardi za preživetje v podzemni jami. Pripravljena bodo izhodišča in merila za sistemsko spremljanje vstopov v jame.

V visokogorju bo vzpostavljen center za letošnje usposabljanje, ki bo na voljo tudi drugim reševalnim službam. Nadaljevalo se bo z razvojem modula za reševanje iz jam v tujini (Cave SAR), usposabljanjem in pripravo jamarskih reševalcev za izvajanje mednarodnih reševalnih intervencij. Ekipe se bo dodatno opremljala in usposabljala za zagotavljanje evakuacijskih poti kot podpora enotam pri reševanju v urbanem okolju.

Nadaljevalo se bo usposabljanje na vseh področjih, na katerih je mogoče uporabiti vrhno tehniko, ter aktivnosti za zagotovitev reševalnih specialnosti jamar miner in jamar potapljač. Jamarski reševalci bodo sodelovali tudi pri usposabljanjih za reševanje z žičniških naprav. Redno se bodo izvajale vaje reševanja iz jam, iz jamskih sifonov, žičnic, sotesk, visokih zgradb ter reševanja ob drugih nesrečah, predvsem s sodelovanjem različnih reševalnih služb.

6.3.2.5 Podvodna reševalna služba

PRS bo tudi v naslednjem obdobju zagotavljala kadrovske, materialne in organizacijske razmere za operativno delovanje reševalnih postaj za iskanje pogrešanih in reševanje ponesrečenih v vodi, sodelovanje pri reševanju ob poplavah ter pri opravljanju nujnih zaščitnih in drugih ukrepov zaradi preprečitve ali ublažitve posledic nesreč na vodah. Za vzdrževanje stalne in visoke stopnje usposobljenosti ter pripravljenosti za reševanje ob nesrečah v vodi se bodo nadaljevala usposabljanja potapljačev reševalcev. Posebna pozornost bo namenjena stimulaciji in motivaciji lokalnih skupnosti, gospodarskih družb in upravljavcev objektov na ali ob vodi, da sodelujejo pri zagotavljanju razmer za usposabljanje in reševalne aktivnosti podvodnih reševalcev.

Na podlagi analize delovanja bodo opravljene postopne spremembe organizacije službe. Dopolnili in posodobili bodo potapljaško in reševalno opremo, zlasti z ustreznimi plovili za reševanje na vodi in iz nje in intervencijska vozila reševalnih postaj oziroma reševalnih skupin.

PRS bo nadaljevala z že uveljavljenimi aktivnostmi po dobro preizkušeni in učinkoviti organizacijski shemi, ki zagotavlja kadrovske in materialne pogoje za operativno delovanje pri iskanju in reševanju pogrešanih ali ponesrečenih v vodi, sodelovanje pri reševanju ob poplavah ter pri opravljanju nujnih zaščitnih in drugih ukrepov zaradi preprečitve ali ublažitve posledic nesreč na vodah. Posebna skrb bo namenjena tudi varovanju voda, tako med reševanjem kot vajami in usposabljanjih. Za potrebe intervencij v ekološko varovanih območjih, kot sta npr. Triglavski narodni park ali območje Nature, bodo

enote opremili s plovili z zmogljivim električnim pogonom. Nadaljevalo se bo sodelovanje s sorodnimi reševalnimi službami, ki sodelujejo pri reševanju na vodi in iz nje.

6.3.2.6 Služba za zaščito in reševanje ob ekoloških in drugih nesrečah na morju

V sodelovanju z ministrstvi pristojnimi za okolje, prostor ter infrastrukturo se bo nadaljeval program aktivnosti in ukrepov za zagotovitev ustreznih pogojev za delo službe, vključno z vzdrževanjem posebnega namenskega plovila, ki bi ob upoštevanju drugih zmogljivosti lahko uspešno posreduje ob nenadnem onesnaženju morja (mazut, naftni derivati).

6.3.2.7 Služba za poizvedovanje RKS

RKS bo skladno z javnimi pooblastili in v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za notranje in zunanje zadeve, ter URSZR nadaljeval razvoj, krepitev in vodenje službe za poizvedovanje ter tako zagotavljal pogoje potrebne za izvajanje javnih pooblastil, ki opredeljujejo naloge v zvezi z obveščanjem, evidentiranjem in poizvedovanjem za žrtvami oboroženih spopadov in prizadetimi v naravnih in drugih nesrečah.

Služba za poizvedovanje se bo vključila v priprave in izvajanje nalog ob večjih naravnih in drugih nesrečah ter v evakuacijo ob jedrski nesreči in nudila podporo pristojnemu za zunanje zadeve ob morebitni evakuaciji slovenskih državljanov zaradi neposredne ogroženosti iz držav, v katerih potekajo oboroženi spopadi. Del službe za poizvedovanje bo popolnjeval stacionarni in mobilni informacijski center.

6.3.2.8 Društva in druge nevladne organizacije

Na državni ravni se bo nadaljevalo sodelovanje z vsemi nevladnimi organizacijami, ki se skladno s predpisi ob naravnih in drugih nesrečah vključujejo v ZRP.

6.3.2.8.1 Enote reševalnih psov

Enote reševalnih psov organizirata Komisija za reševalne pse pri KZS in ZRPS po regijskem principu na območju celotne države. V naslednjem obdobju bo poudarek na posodabljanju skupne tehnične in varovalne opreme (GPS, kartografija, računalniki, antenski sistemi, vrvna tehnika...), zagotavljanju osebne zaščitne opreme vodnikom, opreme in sredstev za prevoz reševalnih psov ter nakupu intervencijskih vozil.

Urejena bosta nova ruševinska poligona z različnimi situacijskim delovišči za usposabljanje vodnikov z reševalnimi psi. Pripravljen bo nacionalni preizkus za letno preverjanje pripravljenosti reševalnih psov za reševanje v ruševinah in za iskanje pogrešanih oseb. Velik poudarek bo na usposabljanju vodnikov začetnikov, usposabljanju novega strokovnega kadra in permanentnem usposabljanju strokovnega kadra (inštruktorji, vodje enot, sodniki).

Nadaljevalo se bo sodelovanje z enotami vodnikov reševalnih psov iz drugih držav za ohranjanje stika z novimi metodami usposabljanja vodnikov in šolanja psov ter vzpostavljanja mednarodnih povezav in stikov za primer večjih nesreč doma in v tujini. V EHI bo vzpostavljen modul za iskanje s psi v tujini (K-9 S) z usposobljenimi vodniki in reševalnimi psi za izvajanje mednarodnih reševalnih intervencij. Vodnikom reševalnih psov, ki bodo sodelovali v EHI bodo zagotovljena dodatna usposabljanja.

6.3.2.8.2 Enote za postavitve začasnih prebivališč

ZTS in ZSKSS bosta izboljševali in razvijali pripravljenost državnih in regijskih enot za postavitve začasnih bivališč ob naravnih nesrečah. V sodelovanju z URSZR ter drugimi enotami in službami, vključenimi v sistem ZRP, bo kot projekt razvit model namestitvene enote in usposobljene ekipe za vodenje začasnih naselij. Uresničen bo tudi projekt namestitve ogroženih prebivalcev ob naravnih in drugih nesrečah.

Organizirana bo enota za hiter odziv ob večji naravni nesreči, ki bo opremljena in usposobljena za postavitve tako imenovanih kriznih centrov (nujna oskrba prebivalcev). Za delovanje enote bo zagotovljeno tovorno vozilo. V vseh trinajstih regijah bodo načrtovali organizacijske in druge rešitve za začasno nastanitev določenega števila (okoli 1.000) ogroženih oseb v stacionarnih objektih.

6.3.2.8.3 Zveza radioamaterjev Slovenije

Zveza radioamaterjev Slovenije zagotavlja rezervne komunikacijske povezave ARON za organe vodenja ZRP, popolnjevanje enot za zveze in premični komunikacijski center za podporo organom vodenja na državni in lokalni ravni.

6.3.2.8.4 Letalski klubi

V nadzor državnega ozemlja iz zraka v obdobju povečane požarne ogroženosti in akvatorija ob onesnaženju morja in gašenju požarov v naravnem okolju se bodo tudi v prihodnje vključevali letalski klubi.

6.3.2.9 Gospodarske družbe, zavodi in druge organizacije

Za ukrepanje ob naravnih in drugih nesrečah bo zagotovljena stalna pripravljenost Ekološkega laboratorija z mobilno enoto (ELME), Enote za reševanje ob nesrečah s klorom in drugimi jedkimi snovmi (TKI Hrastnik), Mobilne enote z ekološkim laboratorijem (MEEL), Inštituta za mikrobiologijo in parazitologijo (VF-IMP), Inštituta za mikrobiologijo in imunologijo (MF-IMI), Nacionalnega inštituta za biologijo (NIB), Zavoda za varstvo pri delu, Enote za jamsko reševanje Premogovnika Velenje in Enote za identifikacijo oseb (MF-EIO).

Skladno z merili za organiziranje, opremljanje in usposabljanje navedenih bodo zagotovljena sredstva za posodabljanje opreme in širitev programov oziroma storitev za preprečevanje nesreč oziroma omejevanje posledic nesreč.

6.3.2.10 Nujna medicinska pomoč

Nadaljeval se bo proces posodobitve delovanja NMP in aktivnosti za celovitejšo podporo službi NMP, predvsem z vidika zagotavljanja sodobnih informacijsko-komunikacijskih rešitev in povezave vseh deležnikov sistema ZRP. Vlagala se bodo finančna sredstva za opremljanje in usposabljanje ekip na pred bolnišnični ravni ter posodabljalno načrte za delovanje v posebnih delovnih pogojih.

6.3.2.10.1 Helikopterska nujna medicinska pomoč

Celovita nadgradnja in posodobitev sistema helikopterske nujne medicinske pomoči se bo izvajala ob sodelovanju in v okviru zdravstvenega sistema z namenom dodatnega izboljšanja dostopnosti tovrstne pomoči.

6.3.2.10.2 Državni zrakoplovi

Dopolnjen bo medresorski načrt uporabe državnih zrakoplovov ob naravnih in drugih nesrečah ter izveden pilotski projekt delovanja združene zmogljivosti HNMP in GRZS. Ta zmogljivost bo namenjena NMP v vseh okoliščinah, tudi na zahtevnih terenih oziroma v gorah. Na državni ravni se bodo nadaljevale aktivnosti za nakup namensko opremljenih helikopterjev za HNMP in reševanje v gorah.

6.3.2.11 Zmogljivosti SV

SV bo skladno s svojo organiziranostjo in opremljenostjo pri ZRP sodelovala na podlagi Načrta VIHRA in na podlagi določil v državnih načrtih zaščite in reševanja, ki natančneje opredeljujejo uporabo in aktiviranje SV za izvajanje nalog ZRP ob različnih vrstah nesreč. Določene enote SV se bodo še naprej posebej opremljale in usposabljele za dopolnitev sil ZRP.

Helikopterske zmogljivosti SV se bodo z nakupom novih helikopterjev oziroma nadgradnjo obstoječih povečale in tudi v prihodnje dodatno opremljale in uporabljale za reševanje v gorah, gašenje požarov v naravnem okolju in druge naloge ZRP.

Za reševanje v gorah bo še naprej, v poletni sezoni, na vojaškem delu letališča Jožeta Pučnika na Brniku v vidnem delu dneva zagotovljen helikopter s posadko v visoki stopnji pripravljenosti, ki bo poleg reševanja v gorah in na težko dostopnih območjih izvajala tudi nujne helikopterske prevoze v okviru helikopterske nujne medicinske pomoči (iz helikopterskih baz na Brniku in v Mariboru). SV bo v primeru potrebe v razmeroma kratkem času zagotovila še dodatne helikopterske kapacitete.

6.3.2.12 Policija

Policija bo skladno s svojimi zmogljivostmi in pooblastili sodelovala pri opravljanju nalog na področju ZRP. Večji poudarek bo namenjen opremljanju in usposabljanju za delo ob naravnih, in drugih nesrečah doma ter posredovanju reševalne in humanitarne pomoči tujini. Več aktivnosti policije bo usmerjenih tudi v usposabljanje za obravnavo množičnih nesreč (sodelovanje s silami ZRP na lokalni, regijski in državni ravni). Policija bo postopoma in v okviru finančnih zmožnosti optimizirala oziroma povečala tudi število pomožnih policistov, ki lahko nadomeščajo aktivne policiste oziroma neposredno sodelujejo pri izvajanju policijskih nalog tudi ob naravnih in drugih nesrečah in izvedla usposabljanja vodstvenih struktur za štabne oblike dela ob naravnih in drugih nesrečah ter zagotovila opremo za njihovo delo v štabih ali operativnih skupinah.

Helikopterske zmogljivosti Policije bodo ob pogoju kadrovske popolnitve in nabave namenskih helikopterjev usmerjene tudi v podporo službi NMP in v helikopterske prevoze obolelih in ponesrečenih do zdravstvenih organizacij oziroma med zdravstvenimi ustanovami. Letalska policijska enota (LPE) v sodelovanju z GRZS in izmenično (po predhodno usklajenem terminskem načrtu) s SV izvaja tudi dežurstvo, na letališču Jožeta Pučnika na Brniku, za potrebe helikopterskega reševanja v gorah in težko dostopnih terenih. Helikopterske zmogljivosti Policije se bodo tudi v prihodnje uporabljale za gašenje požarov v naravnem okolju in izvedbi drugih nalog ZRP.

7 USMERITVE ZA USPOSABLJANJE

7.1 Usposabljanje

Na področju usposabljanja bo prednost namenjena kadrovski širitvi in posodobitvi ter povečanju infrastrukturnih zmogljivosti v ICZR na Igu in enotah v Sežani in Pekrah ter nadaljevanju načrtnega posodabljanja in širjenja programov usposabljanja za različne ciljne skupine, ki opravljajo naloge ZRP. Nadaljevalo se bo opremljanje in zagotavljanje pogojev za izvajanje teoretičnega usposabljanja na daljavo, vključno s preverjanjem in ocenjevanjem znanja. V ICZR enoti Sežana bo vzpostavljen vseslovenski center za velike požare v naravnem okolju za usposabljanje gasilcev in drugih sil za ZRP, ki sodelujejo pri gašenju požarov. Prilagojeni bodo programi usposabljanja in načrtovani ter zgrajeni poligoni za usposabljanje. Usposabljalne se bodo tudi enot iz tujine. V ICZR Pekre se bo zgradil regijski gasilski poligon in nadaljevalo z obnovo objekta in vzpostavljanje možnosti za določena praktična usposabljanja gasilcev.

V okviru reforme odzivanja na podnebno pogojene nesreče bodo skladno z načrti izdelani in izvajani specializirani učni programi za enote CZ za posredovanje v primeru poplav, požarov v naravnem okolju ter žleda in ujm. Skupaj z novim programom usposabljanja se bodo zagotovili tudi specializirani poligoni ter druga potrebna infrastruktura in oprema za izvajanja usposabljanj.

Nadgradili se bodo programi usposabljanj operaterjev v centrih za obveščanje z uvedbo preizkusov znanja in prenovili programi usposabljanja za vodstvene strukture CZ in drugih sil za ZRP, z vsebinami SVOD in njegova uporaba ob nesrečah. Posebna pozornost bo namenjena analizam večjih nesreč in vnašanju naučenih lekcij v programe usposabljanja na vseh nivojih. Nadaljevala se bodo prizadevanja, da se vse, ki sodelujejo v ZRP opolnomoči s poznavanjem ocen ogroženosti in nalogami iz načrtov zaščite in reševanja ter specifikami skupnega delovanja ob posameznih nesrečah.

Načrtno in usklajeno z GZS, ZSPG, GRZS, JZS, SPZ, RKS, ZSPG in drugimi nevladnimi organizacijami, ki so vključene v ZRP, se bo dopolnjevalo in posodabljalno programe usposabljanj, ki jih izvajajo te organizacije za svoje reševalne sestave. Zagotavljala se bo strokovna pomoč pri razvoju vadišč in drugih zmogljivosti, ki jih za svoje potrebe razvijajo občine ali posamezne reševalne službe, ter nevladne organizacije

V Gasilski šoli v ICZR na Igu se bo predvidoma enkrat letno nadaljevalo z usposabljanjem kandidatov za pridobitev poklica gasilec. Nadaljevala se bo izvedba usposabljanja za vodje v poklicnih gasilskih enotah in za zahtevnejše naloge za poklicne gasilce in operativne člane gasilskih enot širšega pomena, vzpostavljen bo sistem periodičnega obnavljanja znanja za vse zahtevnejše naloge ZRP.

Nadaljevalo se z zagotavljanjem organiziranja in izvajanja pomoči žrtvam nesreč, ki vključuje psihološko pomoč reševalcem in psihosocialno pomoč prebivalcem.

Novi programi se bodo uveljavljali tudi kot oblika pomoči državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam za vstop v EU oziroma državam v širši regiji, vključno s Pobudo za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo. Nadaljevalo se bo izvajanje mednarodnih tečajev iz programa mehanizma Unije na področju civilne zaščite, znotraj Pobude za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo in drugih mednarodnih okvirov. Za zagotavljanje kakovosti izvedbe različnih tečajev in programov se bo načrtno širilo krog strokovnih sodelavcev in predavateljev za predavateljski zbor ICZR.

Spodbujala se bo priprava in organizacija teoretičnih vaj na lokalni, regijski in državni ravni. V vajah celovitega preverjanja pripravljenosti na naravne in druge nesreče bo poudarek na preverjanju pripravljenosti za odziv na vremensko pogojene nesreče, množične nesreče v prometu in nesreče, za

katere so pripravljene državni načrti zaščite in reševanja in jih je treba preverjati v določenih časovnih presledkih. RS bo aktivno sodelovala in pripravljala mednarodne vaje, na katerih se preverja pripravljenost za delovanje in izvajanje nalog ZRP na v mednarodni ravni.

Za strokovnjake za varovanje kulturne dediščine bodo pripravljene programi usposabljanja ter izvedene različne oblike usposabljanja namenjene obveščanju, usposabljanju in ozaveščanju za varovanje kulturne dediščine ob naravnih in drugih nesrečah, vključno s prilagajanjem na podnebne spremembe.

Pripravljena in nadgrajena bodo usposabljanja ter učni pripomočki za usposabljanje sil ZRP za uspešno spopadanje in odziv v primeru podnebno pogojenih nesreč v treh vseslovenskih centrih s posodobitvijo obstoječih programov usposabljanja, pripravo novih programov usposabljanj glede na vire ogrožanja in spremembe na področju organiziranja in opremljanja sil za ZRP, uvajanjem sodobnih oblik usposabljanja z razvojem in nadgradnjo teoretičnih in praktičnih učnih pripomočkov za usposabljanje akterjev na operativni ravni, nadgradnjo učnih pripomočkov za simulacije nesreč povezanih s podnebnimi spremembami.

URSZR bo skupaj z nevladnimi organizacijami in medijskimi hišami, nadaljevala z razvojem in spodbujanjem bolj načrtnih in organiziranih oblik obveščanja javnosti o morebitni ogroženosti, analitičnim spremljanjem učinka obveščanja ter njegovega prilagajanja za večjo učinkovitost, seznanjanja in usposabljanja prebivalstva z različnimi neobveznimi oblikami usposabljanja za ZRP ter še posebej za osebno in vzajemno zaščito. Pri tem se bo vzpostavilo načrtno sodelovanje z nevladnimi organizacijami, katerih dejavnost je varovanje okolja, s čimer spodbujajo tudi preventivne dejavnosti pri preprečevanju oziroma zmanjševanju posledic nesreč. URSZR bo nadaljevala tudi pripravo strokovnih podlag za izvajanje osebne in vzajemne zaščite ter napotkov prebivalcem za ravnanje ob nesrečah in izvajanje neobveznih oblik usposabljanja prebivalcev za preprečevanje nesreč in za zagotavljanje osebne in vzajemne zaščite, posebej prek sodobnih tehnologij, aplikacij in socialnih omrežij (aplikacije za pametne telefone in spletne strani, kratki filmi na YouTube, Meta...). Informacije in gradiva bodo v sodelovanju z invalidskih organizacijami prirejena tudi za invalide.

V sodelovanju s pristojnim ministrstvom za šolstvo se bodo nadgrajevale in dopolnjevale aktivnosti in že utečene oblike usposabljanj za predšolsko in šolsko mladino. Intenzivirala se bodo prizadevanja, da se bo v osnovnih šolah izvajal izbirni predmet VNDN in krepilo sodelovanje društev in organizacij vključenih v ZRP z vodstvi osnovnih šol. Nadaljevala se bodo prizadevanja, da se vsebine izbirnega predmeta VNDN v osnovnih šolah prenesejo v vsebine obveznih predmetov in v vsebine obveznih dejavnosti.

Krepilo se bo sodelovanje in vključevanje medijev, ki igrajo aktivno in vključevalno vlogo na lokalni, nacionalni, regionalni in globalni ravni ter prispevajo k ozaveščanju in krepitvi razumevanja javnosti ter lahko razširjajo natančne informacije o nevarnostih in nesrečah, na preprost, pregleden, enostavno razumljiv in dostopen način.

8 USMERITVE ZA RAZVOJNO RAZISKOVALNO DELO

Skladno s temeljnimi cilji razvoja VNDN se bodo v celotnem obdobju nacionalnega programa načrtno izvajali razvojno-raziskovalni projekti, ki vključujejo razvojno-raziskovalne naloge in projekte, ki se financirajo iz integralnega proračuna in evropskih sredstev in sredstev požarnega sklada.

Ključne teme, ki jih bodo, v povezavi s temeljnim ciljem, obravnavali razvojno-raziskovalni projekti, so:

- priprava scenarijev in študij primerov za nesreče v skladu z ocenami tveganj, čezmejne multisektorske nesreče in za nesreče s kaskadnimi učinki z uporabo sodobnih metod, kot so hkratne analize več tveganj in osredotočanje na ključne družbene funkcije in odpornost družbe;
- priprava ocen tveganj in zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč ter ocen ogroženosti za tradicionalne in nove vire tveganj, ki so posledica podnebnih in družbenih sprememb, v luči oblikovanja ciljev odpornosti na evropski in nacionalni ravni;
- nadgradnja in digitalizacija načrtov zaščite in reševanja v luči sodobnih tveganj, medresorskega in medsektorskega povezovanja in odpornosti družbe;
- posodabljanje informacijsko-komunikacijskega sistema zaščite in reševanja s poudarkom na razvoju enotne platforme, integraciji in povezljivosti aplikacij, uporabi umetne inteligence in drugih sodobnih IT orodij in tehnologij;
- razvoj novih orodij in tehnologij za dostop do podatkov in njihovo izmenjavo ter modeliranje razvoja / posledic nesreč in odziva;
- razvoj sistema zgodnjega zaznavanja, opozarjanja in alarmiranja z uporabo pametnih senzorjev, kamer, dronov, satelitske tehnologije, umetne inteligence, integracijo z mednarodnimi sistemi in večkanalnega obveščanja preko sodobnih medijev;
- uvedba novih pristopov in razvoj novih orodij za podporo vodenju in koordinaciji z uporabo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter uvajanjem postopkov v skladu s SVOD, ki vključuje tudi medsektorski odziv;
- razvoj, vzpostavitev in nadgradnja zmožljivosti za odzivanje na podnebno pogojene nesreče z večnamensko rabo (doma in v tujini);
- reforma sistema VNDN v luči podnebnih in družbenih sprememb in v smeri celovitega obvladovanja tveganj in odpornosti družbe - kriznega upravljanja (CZ 2.0);
- nadgradnja sistema za zgodnje opozarjanje za primer nevarnosti proženja zemeljskih plazov (sistem MASPREM) in nadgradnja ter vzdrževanje spletne aplikacije e-Plaz;
- vzpostavitev avtomatskega sistema za dnevno napovedovanje aktivnosti zemeljskih plazov na lokalnem nivoju;
- posodabljanje geoloških podlag za izboljšane ocene potresne nevarnosti v Sloveniji;
- analiza koristi državnih pomoči za prizadete prebivalce glede na vložene vire za izvedbo ocenjevanja škode in predlog uporabe podatkov v državnih zbirkah podatkov za izvedbo avtomatiziranega popisa škode.

Operativni cilji, ki jih zasledujejo razvojno-raziskovalno projekti do 2030 so:

1. Črpanje evropskih sredstev v skupni vrednosti vsaj 8 milijonov eurov do leta 2030 iz naslednjih finančnih mehanizmov: Mehanizem Unije na področju CZ, Program Obzorje (Horizon) 2020, Instrument za predpristopno pomoč (IPA) in drugi.
2. Črpanje evropskih sredstev iz skladov evropske kohezijske politike. S pomočjo sredstev Kohezijskega sklada in Evropskega sklada za regionalni razvoj se bistveni del vlaganj namenja za ukrepe protipoplavne varnosti, nadgradnjo sistema za opozarjanje in osveščanje na vremensko pogojene izredne razmere ter prilagajanje nanje v spremenjenem podnebnju in dvig pripravljenosti ter odziva na poplave, velike požare v naravnem okolju in žled ter vremenske ujme. Ukrepi bodo zvišali raven usposobljenosti sil za ZRP (infrastrukturni, programski in izvedbeni), njihovo opremljenost (nakup specializirane opreme) ter nadgradili logistične zmožljivosti za odziv na nesreče. Projekte financirane iz skladov evropske kohezijske politike lahko izvajajo lokalne skupnosti ali državni organi vsak v okviru svojih pristojnosti v okviru sistema VNDN.
3. Črpanje evropskih sredstev iz načrta za okrevanje in odpornost (v nadaljevanju: NOO). Nadaljevale se bodo aktivnosti v okviru NOO, ki obsegajo nadgradnjo usposabljanj in infrastrukturnih ter drugih pogojev za njihovo izvedbo in koordiniran odziv sil ZRP v primeru podnebno pogojenih nesreč (vzpostavitev Nacionalnega centra CZ, vzpostavitev Vseslovenskega centra za protipoplavno zaščito, vzpostavitev Vseslovenskega centra za velike požare v naravnem okolju, oblikovanje (nadgradnja) programov usposabljanj za poplave in velike požare v naravnem okolju, izvedba usposabljanj za poplave in velike požare v naravnem okolju in vzpostavitev IKT omrežja v Nacionalnem centru CZ in nujne številke 112.

4. Izvedba razvojno-raziskovalnih nalog in študij financiranih iz integralnega proračuna in razpisov Ciljnih razvojnih programov v skupni vrednosti do 0,5 mio eurov do leta 2030.

Skladno s temeljnimi cilji razvoja VNDN se bo v celotnem obdobju načrtno izvajalo razvojno raziskovalno in inovacijsko dejavnost, predvsem z razvojno raziskovalnimi nalogami ter posameznimi uporabnimi raziskavami in študijami, katerih namen je izboljšanje preventive, pripravljenosti in odziva sistema VNDN s povezovanjem znanosti, odločevalcev in strokovno-upravnih organov ter uporabnikov in splošne javnosti.

Povezovanje z znanostjo, izvedba temeljnih in aplikativnih raziskav v raziskovalnih ustanovah in inštitutih je ključna za prilagajanje sistema VNDN podnebnim in družbenim spremembam ter razvoju na tem področju.

9 ODPRAVLJANJE POSLEDIC NESREČ TER ZAGOTAVLJANJE FINANČNIH IN DRUGIH SREDSTEV ZA VARSTVO PRED NARAVNIMI IN DRUGIMI NESREČAMI

9.1 Ocenjevanje škode in odpravljanje neposrednih posledic naravnih in drugih nesreč

9.1.1 Ocenjevanje škode

Nadaljevalo se bo usposabljanje komisij za ocenjevanje škode ter zagotavljali primerni pogoji za njihovo delo. Uveden bo sistem izdajanja potrdil o usposobljenosti cenilcev na vseh ravneh. Škodo, nastalo kot posledico naravnih in drugih nesreč, bodo ocenjevali usposobljeni cenilci po predpisani metodologiji in ob rednem vzdrževanju ter nadgrajevanju aplikacije »AJDA«. Aplikacija »AJDA« bo izpopolnjena na način, da bo omogočala uporabo in vnos podatkov (ocenjevanje škode) na tabličnih računalnikih.

Izpopolnjena bo metodologija za ocenjevanje škode, ki jo povzročijo naravne in druge nesreče, po kateri je mogoče zagotoviti državno pomoč. Pri tem se bodo upoštevale rešitve, ki veljajo v EU. Prednostno se bo razvijala informacijska podpora področja ocenjevanja škode v kmetijstvu in na stvareh, vključno z ocenjevanjem škode na objektih in območjih kulturne dediščine.

Oblikovana bodo merila in določeni pogoji za dajanje državne pomoči po vrstah, ukrepih in višini ob različnih nesrečah, ki bodo zagotavljali enako obravnavo fizičnih in pravnih oseb ob različnih vrstah nesreč. Prav tako se bo uredilo način zbiranja podatkov in vrste upravičenih interventnih stroškov (stroškov intervencij ob velikih nesrečah).

Izvajalo se bo sistematično ocenjevanje, beleženje izgub ter škode zaradi nesreč in medsebojna izmenjava informacij, njihova javna utemeljitev in razumevanje ekonomskih, družbenih, zdravstvenih, izobraževalnih in okoljskih posledic ter posledic za kulturno dediščino, kjer je to primerno.

9.1.2 Ocenjevanje poškodovanosti in uporabnosti objektov

Nadaljevalo se bo popolnjevanje in usposabljanje komisij za ocenjevanje poškodovanosti in uporabnosti objektov ter zagotavljali primerni pogoji za njihovo delo. Ekipe se praviloma organizirajo v okviru regij, glede na ocene števila poškodovanih objektov pa tudi v lokalnih skupnostih. Zagotoviti je potrebno zadostno število strokovnjakov, ki bodo začeli z delom takoj po nesreči v skladu z vnaprej pripravljenimi in poenotenimi kriteriji ocenjevana.

9.2 Zavarovanja tveganj nesreč

Podnebne spremembe in posledično ekstremne vremenske razmere povečujejo verjetnost pojava naravnih nesreč, kar se posledično odraža tudi v kmetijstvu. V zadnjih letih so največ škode slovenskemu kmetijstvu povzročili suša, obilne padavine, poplave, neurja s točo in vetrom, pozeba, sneg, žled ter vremensko pogojene bolezni in škodljivci. Poleg škode v kmetijskem sektorju se predvsem zaradi podnebnih sprememb povečuje tudi škoda v drugih sektorjih, zato je potreben sistemski pristop k zavarovanju tveganj nesreč.

V RS Agencija za zavarovalni nadzor že spremlja podnebna tveganja in njihov vpliv na zavarovalni sektor preko analiziranja izpostavljenost zavarovalnic fizičnim in tranzicijskim tveganjem podnebnih sprememb na letni ravni. Prav tako je že uveljavljeno sofinanciranje zavarovalnih premij s strani države, katerih namen je vzpodbujanje kmetov k zavarovanju, s čemer kmetijska gospodarstva zmanjšujejo dohodkovna tveganja, saj se državna pomoč za odpravo posledic škode v kmetijstvu namenja samo za naravne nesreče, ki jih ni mogoče zavarovati.

Spodbujati ustrezne mehanizme za zavarovanje in druge oblike prenosa tveganj nesreč, porazdelitev tveganj in sprejemanje določene ravni tveganj ter finančno zaščito, tako pri javnih kot zasebnih naložbah, z namenom zmanjšanja finančnih posledic nesreč v urbanih in podeželskih okoljih za državo.

Vsaj začeti je potrebno razpravo o splošnem obveznem državnem zavarovanju za naravne in druge nesreče, kjer bi si breme potencialne škode delili prebivalci, podjetja in država ter bi na ta način in tako razpršili škodna tveganja kot zagotovili sredstva za pomoč pri kritju škode. Raziskati je potrebno že obstoječe primere take prakse v drugih državah.

9.3 Zagotavljanje finančnih in drugih sredstev

Za optimalno izpolnjevanje vseh ciljev in nalog bo potrebna zagotovitev finančnih sredstev. Do leta 2030 se bodo zagotavljala sredstva za izvajanje temeljnih nalog ZRP, določenih z Zakonom o VNNDN na lokalni, regijski in državni ravni.

Glede na naraščajoči trend tako števila naravnih in drugih nesreč kot tudi obsega ter zahtevnosti odziva, bo potrebno še naprej zagotavljati sredstva v okviru evropske kohezijske politike ter drugih namenskih EU virov. Prav tako je potrebno zagotoviti povečanje integralnih sredstev za delovanje, vzdrževanje, opremljanje ter nadgradnjo sistema ZRP vsaj v obsegu dodatnih 15 % letno.

Pravice porabe za izvajanje nacionalnega programa se bodo zagotavljale v znesku, določenim s proračunom, v skladu z vsakoletnim zakonom o izvrševanju proračuna RS in drugimi javno finančnimi predpisi (Zakonom o fiskalnem pravilu vsakokratnem veljavnem Odloku o okviru za pripravo proračunov sektorja država, ki določa zgornji obseg izdatkov za državni proračun).

Poleg zagotavljanja finančnih sredstev za redno delovanje bo obseg sredstev odvisen tudi od evropskih projektov, črpanja kohezijskih sredstev in sredstev predvidenih iz načrta za okrevanje in odpornost.

Skladno z rastjo proračunskih sredstev nadaljevati vsakoletne razpise za sofinanciranje gasilske zaščitne in reševalne opreme, s ciljem izenačevanja opremljenosti gasilskih in drugih reševalnih služb med občinami, ki imajo slabše razvojne oziroma materialne možnosti.

Sredstva požarnega sklada so strogo namenska sredstva, namenjena predvsem za sofinanciranje opreme, usposabljanje in delovanje operativnih gasilskih enot širšega pomena, sofinanciranje delovanja in opremljanja drugih gasilskih enot, sofinanciranje raziskav na področju varstva pred požarom, gasilskih zavarovanj in za usposabljanje za varstvo pred požarom.

Sredstva požarnega sklada na državni ravni se bodo še naprej namenjala za zahtevnejšo in specialno opremo za delovanje gasilskih enot pri opravljanju nalog ZRP in za nakup opreme, vozil ter gradnjo vadbenih objektov za zahtevnejše oblike usposabljanja gasilcev v ICZR in njegovih podcentrih ter vseslovenskih centrih za protipoplavno zaščito, za velike požare v naravnem okolju, ter žled in ujme.

Od skupnih sredstev požarne takse bo 50 odstotkov, ki jih prejema občine, še naprej namenjenih investicijski porabi, s ciljem izboljšanja požarne varnosti na lokalni ravni z namenom, da se načrtno nadaljujeta posodabljanje in nadomeščanje gasilske zaščitne in reševalne opreme ter vozil.

Še naprej si je potrebno prizadevati, da se v sistemu financiranja občin iz proračuna določijo in upoštevajo merila, zlasti glede ogroženosti zaradi naravnih in drugih nesreč, ki vplivajo na obseg nalog in s tem tudi obveznosti občin pri financiranju nalog varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami iz občinske pristojnosti. Prizadevati si, da bodo sredstva za ta namen postopoma naraščala

V okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2021-2027 je ključna investicija za nakup ustrezne opreme za izvajanje nalog na področju ZRP ob poplavah, požarih v naravnem okolju, žledu in ujmah na državni, regionalni in lokalni ravni. Oprema bo namenjena regionalno-lokalnim reševalnim enotam za hitre intervencije CZ za ustrezno logistično podporo in operativno učinkovitost pri izvajanju nalog ZRP v primeru poplav, požarov v naravnem okolju, žledu in ujmah, del opreme pa za usposabljanje v vseslovenskih centrih za protipoplavno zaščito, za velike požare v naravnem okolju, ter žled in ujme.

Poleg ostalih projektov v investiciji SLO SERCID so ključne strateške investicije za vzpostavitev Vseslovenskega centra za velike požare v naravnem okolju, vzpostavitev Nacionalnega centra Civilne zaščite, vzpostavitev Vseslovenskega centra za protipoplavno zaščito in vzpostavitev Vseslovenskega centra za žled in ujme.

V okviru evropske kohezijske politike 2021-2027 se izvaja tudi investicija za izgradnjo zmogljivosti za gašenje požarov iz zraka.

10 USMERITVE ZA MEDNARODNO SODELOVANJE.

Na področju mednarodnega sodelovanja bo prioriteta krepitev čezmejnega sodelovanja s sosednjimi državami z namenom skupnega načrtovanja, medsebojnega obveščanja, skupne krepitev pripravljenosti ter medsebojne pomoči ob nesrečah s čezmejnimi učinki. Nadaljevalo se bo delo meddržavnih komisij in podkomisij odborov. Avstrija, Nemčija, Švedska, Francija in Združene države Amerike ostajajo ključne partnerice na področju izvajanja skupnih usposabljanj in prenosa dobrih praks, z namenom pridobivanja novih znanj in izkušenj si bo URSZR prizadevala za povezovanje tudi z drugimi evropskimi državami, glede na skupne interese.

Sodelovanje z državami Zahodnega Balkana bo potekalo s povezovanjem aktivnosti na dvostranski, regionalni in EU ravni. Ključna pobuda za regionalno sodelovanje in prenos znanja ter izkušenj v regiji Jugovzhodne Evrope ostaja Pobuda za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo, v okviru katere bo RS izvajala ter se udeleževala usposabljanj in strokovnih srečanj. RS bo sodelovala tudi v treh EU makroregijah: Alpski, Podonavski in Jadransko-jonski, in sicer v delovnih skupinah s področja VNDN. RS bo v letu 2024 predsedovala Alpski konvenciji, aktivno sodelovanje URSZR se bo nadaljevalo zlasti v delovni skupini za naravne nesreče (PLANALP).

RS bo nadaljevala z aktivnim sodelovanjem z Uradom ZN za zmanjšanje tveganj nesreč (UNDRR). URSZR bo, kot nacionalna kontaktna točka, redno poročala o izvajanju aktivnosti Sendajskega okvirja in okrepila aktivnosti na področju vključevanja slovenskih mest v kampanjo ZN za krepitev odpornosti mest in lokalnih skupnosti na nesreče (*Making cities resilient 2030–MCR2030*). Nadgrajeno bo

sodelovanje z Uradom ZN za usklajevanje humanitarnih zadev (UN OCHA), RS bo še nadalje zagotavljala strokovnjake v Strokovno skupino OZN za ocenitev in koordinacijo ob nesrečah (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs - UN OCHA), sodelovala v Mednarodni svetovni skupini za iskanje in reševanje (v nadaljevanju: INSARAG) in skrbela za prenos smernic ter metodologije za iskanje in reševanje ob potresih in porušitvah v slovenski sistem VNDN. Zavzemala se bo za letno predsedovanje INSARAG in nadaljevala uresničevanje obveznosti Konvencije o čezmejnih učinkih industrijskih nesreč in drugih konvencij.

RS bo nadalje aktivno sodelovala v mehanizmu Unije na področju civilne zaščite, tako v okviru Delovne skupine za civilno zaščito pri Svetu EU - PROCIV pri oblikovanju politik na področju civilne zaščite v EU, kot pri izvajanju aktivnosti za njihovo implementacijo v okviru Odbora za civilno zaščito in odboru podrejenih delovnih skupin. Implementirala bo določbe, ki se nanašajo na ocene tveganj in ocene zmožnosti za obvladovanje tveganj (ponovno poročanje Evropski komisiji v letih 2024 in 2026). Prizadevala si bo za implementacijo ciljev Unije za odpornost na nesreče na področju civilne zaščite, ki obsegajo povečanje odzivnih zmogljivosti mehanizma Unije za civilne zaščite, krepitev pripravljenosti, izboljšave pri predvidevanjih, presoji in obvladovanju tveganj ter pri zgodnjem obveščanju in dejavnosti za ozaveščanje ter pripravljenost prebivalstva na nesreče. Sodelovala bo pri razvoju 10 evropskih scenarijev nesreč.

Spremljala bo razvoj pobude za nadgradnjo Centra za usklajevanje nujnega odziva (Emergency Response Coordination Center – ERCC) ter novosti, ki bodo izhajale iz omenjene pobude, predvsem v povezavi z zgodnjim opozarjanjem ter čez sektorskim povezovanjem, pri čemer bo CORS, kot ključna točka za koordinacijo ob nesrečah, zagotavljal ustrezne kakovostne storitve točke za čez sektorsko obveščanje ter za medsebojno obveščanje držav v okviru EU, NATA, OZN, Mednarodne agencije za atomsko energijo, regionalnih pobud in znotraj dvostranskih sporazumov.

Nadaljevalo se bo zagotavljanje kadrov v nabor nacionalnih strokovnjakov ter pripadnikov enot za ZRP, ki so predvideni za sodelovanje v mednarodnih reševalnih intervencijah ter njihova razpoložljivost za napotitev na mednarodne intervencije v okviru Evropskega nabora strokovnjakov civilne zaščite. V okviru Evropskega nabora civilne zaščite bosta certificirani najmanj dve enoti (ena za področje gašenja požarov v naravnem okolju ter druga glede na razpisane finančna sredstva oz. nacionalne in EU prioritete). Dodatno bodo okrepljene strateške zmogljivosti rescEU (nastanitvene kapacitete). RS bo prav tako nadaljevala z zagotavljanjem materialne pomoči prizadetim državam ob večjih naravnih in drugih nesrečah, skladno z njihovimi prošnjami za pomoč.

RS bo nadaljevala z izvajanjem usposabljanj v okviru programa usposabljanj UCPM ter glede na zmožnosti sodelovala tudi v mednarodnih vajah civilne zaščite in bo zagotavljala usposabljanja na nacionalni in lokalni ravni ter med reševalnimi sestavi za poznavanje postopkov za sprejem in nudenje mednarodne pomoči ter delovanja UCPM.

Nacionalni koordinator UCPM usposabljanj bo skrbel za nabor in karierno pot nacionalnih strokovnjakov, kot tudi za ozaveščanje o usposabljanjih, vajah in izmenjavi strokovnjakov v okviru UCPM.

URSZR bo promovirala aktivnosti in uporabo mreže znanja Unije na področju civilne zaščite ter se vključevala v njene aktivnosti preko njenih organizacijskih struktur in projektov.

URSZR bo tudi v prihodnje spremljala aktivnosti NATA s področja odpornosti na vse vrste kriz in nesreč v delu, ki se nanaša na VNDN, in se vključevala v izvajanje ukrepov za krepitev civilne odpornosti na nesreče.

11 URESNIČEVANJE IN DOPOLNJEVANJE RESOLUCIJE

Uresničevanje te resolucije bo neposredno in prek pristojnih delovnih teles spremljal Državni zbor RS in jo, če bo treba, dopolnil.

Za uresničevanje te resolucije Vlada RS sprejema letne načrte in letna poročila varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

12 UVELJAVITEV RESOLUCIJE

Z dnem uveljavitve te resolucije preneha veljati Resolucija o nacionalnem program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2016 do 2022 (Uradni list RS, št. 75/16)

Ta resolucija začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Državni zbor
Republike Slovenije
Predsednica
Mag. Urška Klakočar Zupančič

OBRAZLOŽITEV:

(1) Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami za obdobje od 2023 do 2030 (v nadaljevanju program) je četrti program, ki je pripravljen na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami za obdobje sedmih let in na podlagi analize stanja in doseženih ciljev Nacionalnega programa varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih od 2016 do 2022. Program temelji na Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (Uradni list RS, št.59/19), s katero država opredeljuje usmeritve za učinkovito zavarovanje nacionalnih interesov in nacionalno varnostnih ciljev Republike Slovenije (v nadaljevanju: RS), ki izhajajo iz temeljnih vrednot slovenske družbe, zapisanih v Ustavi RS in katerih uresničevanje prispeva k dobroti in napredku RS ter njenih prebivalcev. Program se navezuje tudi na Strategijo razvoja Slovenije 2030, ki predstavlja krovni razvojni okvir Slovenije do leta 2030. Cilj varne in globalno odgovorne RS bo med drugim dosežen tudi s spodbujanjem preventivnih aktivnosti, krepitev zmogljivosti za odziv in obnovo in s tem zmožnosti za celovito obvladovanje naravnih in drugih nesreč. Poleg nacionalnih interesov program upošteva tudi obveznosti RS, ki izhajajo iz sprejetih mednarodnih in regionalnih pogodb, konvencij in sporazumov ter sklenjenih dvostranskih sporazumov. Program prav tako sledi ciljem trajnostnega razvoja Agende 2030, še posebej ciljema 11 in 13 in ciljem Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah. Usklajen je z Uredbo (EU) 2021/836 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2021 o spremembi Sklepa št. 1313/2013/EU o mehanizmu Unije na področju civilne zaščite.

S programom so na podlagi analize stanja določeni temeljni cilji varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ključne usmeritve za doseg ciljev in nadaljnji razvoj sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (v nadaljevanju: VNDN) do leta 2030.

Iz aktualne Državne ocena tveganj za nesreče, verzija 3.0, ki jo je sprejela Vlada RS, št. 84000-2/2023/6 z dne 21. 12. 2023, ki združuje ugotovitve in zaključke vseh 15-ih ocen tveganj posameznih nesreč in obravnava reprezentativne scenarije različnih nesreč in njihov vpliv na ljudi, gospodarstvo, okolje, kulturno dediščino ter politični in družbeni vpliv, izhaja, da zelo veliko tveganje v RS predstavljata poplave in pandemija nalezljive bolezni pri ljudeh.

Viri ogrožanja, ki ga predstavljajo naravne in druge nesreče, se v preteklem obdobju niso bistveno spremenili. Iz preglednice št. 1 so razvidne večje nesreče, ki so se zgodile na območju RS in kjer je bil organiziran in voden odziv na državni ravni. To obdobje so zaznamovale migracije, veliki požari v naravnem okolju, epidemija Covid -19 ter poplave in plazovi, ki so bili glede na obseg, intenzivnost in posledice najhujši v letu 2023.

Leto	Dogodek	Trajanje	Aktiviran državni načrt
2016	Migracije (zagotavljanje nastanitve)	23. 10. 2015 – 1. 7. 2016	Državni načrt ZiR ob potresu (nastanitvene zmogljivosti)
2016	Veliki požar v naravnem okolju na Kraškem robu	7. 8. 2016 – 10. 8. 2016	Državni načrt ZiR ob velikem požaru v naravnem okolju
2017	Vetrolom in poplave	12. 12. 2017 – 16. 12. 2017	Državni načrt ZiR ob poplavih
2019	Veliki požar v naravnem okolju na vzpetini Cerje	21. 8. 2019 – 23. 8. 2019	Državni načrt ZiR ob velikem požaru v naravnem okolju
2020	Epidemija Covid-19	13. 3. 2020 – 30. 5. 2020	Državni načrt ZiR ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh
2020	Veliki požar v naravnem okolju	22. 4. 2020 – 23. 4. 2020	Državni načrt ZiR ob velikem požaru v naravnem okolju
2021	Epidemija Covid-19	19. 10. 2020 – 15. 6. 2021	Državni načrt ZiR ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh

2022	Veliki požar v naravnem okolju na območju Potoške gore	29. 3. 2022 – 31. 3. 2022	Državni načrt ZiR ob velikem požaru v naravnem okolju
2022	Veliki požar v naravnem okolju na Krasu	17. 7. 2022 – 1. 8. 2022	Državni načrt ZiR ob velikem požaru v naravnem okolju
2022	Veliki požar v naravnem okolju na Socerbu	9. 8. 2022 – 11. 8. 2022	Državni načrt ZiR ob velikem požaru v naravnem okolju
2023	Poplave in plazovi v RS	4.8. 2023 – 31. 08. 2023	Državni načrt zaščite in reševanja ob poplavah

Preglednica št. 1: Večje nesreče v letih 2016 – 2022

Razen teh so RS prizadele tudi manjše, lokalno omejene nesreče. Leto 2017 so zaznamovali trije požari v objektih, kjer so gorele nevarne snovi: v podjetju Kemis, d.o.o. na Vrhniki, ki je zbiral, predelovalo in odstranjevalo nevarne odpadke, v podjetju Plastkom v Ljutomeru, ki je predelovalo odpadne sveče in v podjetju Ekosistemi d.o.o., v Zalogu pri Novem mestu, kjer so zagorele odpadne plastične mase in lesni sekanci. Leto 2018 so zaznamovala močna neurja s točo in poplavami, v letu 2022 pa je eksplozija pri pretakanju nevarnih snovi v podjetju Melamin d.d., v Kočevju, zahtevala sedem smrtnih žrtev in veliko materialno škodo.

(2) Nacionalni program varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki se je iztekel, je sprejel Državni zbor Republike Slovenije leta 2016. Program je obsegal obdobje do konca leta 2022. Za uresničevanje programa je vlada sprejemala letne načrte.

V sprejetih zakonskih novelah in novih izvršilnih predpisih so bile upoštevane ugotovitve iz ocen tveganj po posameznih področjih in določeni preventivni ukrepi ter ukrepi za zmanjševanje tveganj za naravne in druge nesreče. Pri urejanju prostora je Uprava RS za zaščito in reševanje (v nadaljevanju: URSZR) upoštevala načelo, da so območja, ki so stalno v uporabi za zaščito, reševanje in pomoč (v nadaljevanju: ZRP) zaradi tehničnih in varnostnih razlogov lahko opredeljena kot območja izključne rabe z omejeno in nadzorovano rabo.

V okviru naloge »Izdelava opozorilnih kart nevarnosti zaradi procesov pobočnega masnega premikanja in erozije za 15 izbranih občin« sta ministrstvu pristojni za okolje oziroma naravne vire izdelali oceno vpliva podnebnih sprememb na procese pobočnih premikov do sredine 21. stoletja. Za področje izdaje vodnih soglasij in mnenj ter za postopke priprave prostorskih načrtov je Direkcija RS za vode zagotovila izdelavo strokovnih podlag - Opozorilnih kart verjetnosti pojavljanja zemeljskih in hribinskih plazov, ki so bile do decembra 2023 izdelane za skupno 73 slovenskih občin. V okviru raziskovalnih nalog MASPREM 3, 4 in 5 je potekal razvoj in nadgradnja »Sistema zgodnjega opozarjanja za primer nevarnosti proženja zemeljskih plazov«. Pripravljene so bile nove strokovne geološke in seizmološke podlage za določanje potresne nevarnosti in v letu 2022 je kot zakonska podlaga za potresno odporno gradnjo stopila v veljavo nova karta potresne nevarnosti RS. Delež zavarovanj v kmetijstvu, kjer je država zagotavljala sofinanciranje zavarovalnih premij se je iz leta v leto povečeval, programi odprave posledic naravnih nesreč v kmetijstvu so bili izdelani v letih 2016, 2017 in 2021. Na področju jedrske varnosti in varstva pred sevanji se je nadaljevala kontinuiteta usklajevanja domače zakonodaje z mednarodnim razvojem in najboljšo prakso, predvsem pa z že uveljavljenimi mednarodnimi zavezami in standardi. V letu 2021 je bila sprejeta Zaščitna strategija ob jedrski in radiološki nesreči in zaključen obsežen program nadgradnje varnosti v Nuklearni elektrarni Krško. Na področju priprav na požare v naravnem okolju je bila v letu 2021 pripravljena posodobljena »Karta požarne ogroženosti gozdov«.

Po prenovi in posodobitvi normativnih in organizacijskih temeljnih rešitev, namenjenih nadaljnjemu povečevanju učinkovitosti, racionalnosti in odzivnosti na različne nesreče, je bila njihova uvedba počasnejša, kot je bilo načrtovano, predvsem zaradi kadrovske podhranjenosti nacionalnega organa na področju ZRP za odzivanje na nesreče in druge izredne dogodke (v nadaljevanju: pristojni organ) in velikega števila nesreč, ko so bili daljše časovno obdobje aktivirani državni načrti zaščite in reševanja in je pristojni organ deloval na način, da je zagotavljal odziv in logistično podporo silam za ZRP na državni ravni.

Sile za ZRP so pretežno organizirane v lokalnih skupnostih, manjši del je organiziran v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah ter na ravni regij in države. Kot javne reševalne službe na območju celotne države delujejo gasilska služba, gorska reševalna služba, jamarska reševalna služba, služba za reševanje na morju ter podvodna reševalna služba.

V enotah, službah in organih CZ je razporejenih 15.000 pripadnikov. Reorganizacija in racionalizacija CZ v tem obdobju ni bila izvedena v predvidenem obsegu. Organiziranost, opremljenost in usposobljenost poveljnikov, štabov in služb CZ so na lokalni ravni medsebojno neprimerljive in neuravnotežene, v manjših in ekonomsko šibkejših lokalnih skupnostih ne zagotavljajo niti kadrovske niti organizacijsko-finančne obveznosti. Razdrobljenost RS oziroma veliko število občin je za področje ZRP ovira in izziv.

Poleg »Državne enote CZ za hitre reševalne intervencije (v nadaljevanju: EHI)« so bile organizirane »Enota za iskanje in reševanje v urbanih območjih«, »Enota za prečrpavanje večjih količin vode«, »Enota za reševanje iz jam«. Slednje so vključene v »Evropski nabor za nujni odziv«. URSZR je za izboljšanje odziva državnih in regijskih enot CZ na podnebno pogojene nesreče v letih od 2019-2022 nabavila večje število specialnih tovornih terenskih vozil s priključki, specialnih terenskih vozil, intervencijskih vozil ter več logističnih vozil. Število pogodbenih pripadnikov v CZ se je povečalo.

Na področju usposabljanja je vzpostavljen celovit sistem katerega jedro predstavlja Izobraževalni center za zaščito in reševanje (v nadaljevanju: ICZR) na Igu z enotama v Pekrah pri Mariboru in v Sežani. V ICZR na Igu je bila postavljena »Požarna hiša 3«, začasne garderobe s tuši in nabavljena vozila za posredovanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi, za tehnično reševanje, logistiko in avto lestev. Posodobljen je bil način vodenja evidence usposabljanj in prijave na usposabljanja ter zagotovljeni pogoji za izvajanje usposabljanj na daljavo. Iz sredstev požarnega sklada in požarne znamke so bili v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi zgrajeni štirje gasilski regijski vadbeni poligoni v Ormožu, Radljah ob Dravi, Jesenicah in Grosuplju. Za vsa Prostovoljna gasilska društva je bila zagotovljena informacijska tehnologija za izvajanje videokonferenc in usposabljanje na daljavo.

MO je v sodelovanju z URSZR v okviru Načrta za okrevanje in odpornost (NOO) in v okviru Evropske kohezijske politike 2021-2027 (EKP2021-2027) do leta 2026 načrtovalo izgradnjo Nacionalnega centra CZ, Vseslovenskega centra za protipoplavno zaščito, Vseslovenskega centra za požare v naravnem okolju in Vseslovenskega centra za žled in ujme. URSZR je za ta namen pridobila določen del evropskih finančnih sredstev. V letih 2021 in 2022 so bile aktivnosti za posamezne centre povezane z zagotavljanjem zemljišč, pripravo pobud za spremembe občinskih prostorskih in podrobnih prostorskih načrtov, pridobivanjem idejnih zasnov prostorske umestitve, arhitekturnih rešitev ter projektne in investicijske dokumentacije. V letu 2023 se je pričela gradnja Vseslovenskega centra za požare v naravnem okolju v Sežani in aktivnosti za pripravo programov usposabljanja.

Skladno s projekcijo v nacionalnem programu pa so se v glavnem razvijali informacijsko-komunikacijski in drugi sistemi, pomembni za izvajanje zaščite, reševanja in pomoči. Podobna ocena velja za razvoj različnih sil za zaščito reševanje in pomoč.

Največja splošna reševalna služba so gasilci, prostovoljni in poklicni. Njihove naloge so se ves čas širile in so že zdavnaj prerasle le nalogo gašenja požarov. Reševanje v gorah in jamah, na vodi in iz nje opravljajo prostovoljne reševalne službe kot javno službo na ravni države. Reševanje v gorah podpira tudi Slovenska vojska s helikopterji oziroma občasno Policija, ki zagotavlja helikoptersko podporo službi nujne medicinske pomoči. Med pomembnimi dejavniki so tudi vodniki reševalnih psov, taborniki, radioamaterji, letalski klubi, ki imajo plovila za opazovanje iz zraka in Rdeči križ Slovenije.

Pripravljene so bile Smernice za načrtovanje, usposabljanje in izvajanje psihosocialne pomoči ob nesrečah (sklep Vlade RS št. 843-25/2015-25 z dne 24. 10. 2018) in, za pomoč reševalcem za uspešno spoprijemanje s stresom, oblikovan priročnik Psihosocialna pomoč po nesrečah in drugih kriznih dogodkih, štiri zgibanke in aplikacija za pametne telefone Stres. Pripravljen je bil Pravilnik o usposabljanju za vožnjo manjših gasilskih vozil, vozil policije, reševalnih vozil in intervencijskih vozil CZ

(Uradni list RS, št.157/19) in podeljena pooblastila šestim izvajalcem za izvajanje usposabljanja in preverjanja usposobljenosti voznikov.

URSZR je v sodelovanju z ministrstvom pristojnim za šolstvo nadaljevala z izvajanjem neobveznih oblik usposabljanja za predšolsko in šolsko mladino, prebivalcev za osebno in vzajemno zaščito, posebej prek sodobnih tehnologij in aplikacij (aplikacije za pametne telefone in spletne strani, kratki filmi na družbenih omrežjih). Napotki za prebivalce s področja varstva pred požarom, varstva pred utopitvami, urejanja prostora in VNDN so objavljeni na GOV.SI. Opozorila in napotki za ravnanje ob različnih naravnih in drugih nesrečah so objavljeni tudi v znakovnem jeziku.

Na področju oblikovanja in zagotavljanja državnih rezerv materialnih sredstev je bil v letu 2018 pripravljen »Program oblikovanja državnih rezerv materialnih sredstev za zaščito, reševanje in pomoč v obdobju 2018-2022« in spremljajoči investicijski dokumenti. Program določa sklope opreme za primer različnih nesreč. Državni logistični center in celotna logistična podpora v CZ je bila v obdobju 2016-2022 z zagotavljanjem opreme in sredstev večkrat ključna odzivna dejavnost, in sicer pri zagotavljanju nastanitve migrantov v obdobju 2016-2017 in v obdobju bolezni covid -19, ko je Državni logistični center postal osrednje distribucijsko skladišče za različno opremo za osebno zaščito v državi. V okviru evropske kohezijske politike 2014-2020 je URSZR v sodelovanju z MO pridobila finančna sredstva za nakup opreme za izvajanje nalog na ZRP ob poplavah na državni, regionalni in lokalni ravni.

Razvojno raziskovalne naloge in nacionalni projekti so bili večinoma financirani iz nacionalnega proračuna, delno tudi iz ciljno raziskovalnega programa in sredstev požarnega sklada. Evropski projekti so potekali v dveh okvirih. Iz centraliziranih skladov in programov (mehanizem Unije na področju civilne zaščite, okvirni program za raziskave in inovacije Obzorja, instrument za predpristopno pomoč IPA, sklad za notranjo varnost ISF, LIFE in drugi) ter v okviru decentraliziranih skladov (evropska kohezijska politika, vključno z evropskim teritorialnim sodelovanjem – programi Interreg).

Usmeritve na področju mednarodnega sodelovanja so bile dosežene. RS je aktivno sodelovala v Evropski uniji, okviru mehanizma Unije na področju civilne zaščite, razvijala dvostransko sodelovanje s sosednjimi in drugimi državami in preko mehanizma Unije na področju civilne zaščite, OZN in NATO nudila pomoč državam, ki so jih prizadele naravne in druge nesreče. V obdobju 2016 do 2023 je RS za mednarodno pomoč v zaprosila osemkrat, in sicer petkrat zaradi požarov v naravnem okolju, dvakrat zaradi epidemije bolezni covid -19 in enkrat zaradi poplav.

(3) Temeljni cilji razvoja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v obdobju, ki ga obravnava program, so izboljšanje in nadaljnja krepitev obvladovanja tveganj nesreč predvsem na področju preventive, (preprečevanje nastanka nesreč oziroma zmanjšanje njihovih posledic), pri čemer bo posebna pozornost na vseh področjih namenjena prilagajanju posledicam, ki izhajajo iz ocen tveganj. Nadaljevalo se bo posodabljanje in priprava novih ocen ogroženosti in izdelava načrtov zaščite in reševanja na vseh ravneh načrtovanja (organizacije, lokalne skupnosti, država).

Prav tako se bo nadaljevalo dograjevanja in izboljšanje sistemov za opazovanje, obveščanje in alarmiranje ter informacijsko-komunikacijskega sistema ZRP. V procesu digitalizacije na področju varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami program sledi krajšanju časa intervencij in reševanj v vseh fazah, učinkoviti izmenjavi podatkov in obveščanju javnosti, nižjim stroškom ter večji informacijski oziroma kibernetiski varnosti in prihrankom v bruto družbenem proizvodu. Nadaljevalo se bo posodabljanje video-sistema nadzora nad požari v naravnem okolju na Krasu.

Z različnimi pristopi se bo krepila odpornost posameznika, usmerjala osebna in vzajemna zaščita ter izvajale neobvezne oblike usposabljanj za prebivalce prek sodobnih tehnologij in aplikacij, ter načrtno in organizirano informiranje javnosti o nevarnostih. Nadaljevalo se bo načrtno posodabljanje programov usposabljanja in dopolnjevanje programov usposabljanja z vsebinami s področja vodenja. Novi programi usposabljanja bodo temeljili na virih ogrožanja, analizah nesreč, spremembah organizacije in delovanja sil za ZRP, uvajanju sodobnih oblik usposabljanj in zagotavljanju materialnih in kadrovske pogojev za izvedbo usposabljanj.

Nadaljevala se bo optimizacija sil za ZRP na državni, regijski in lokalni ravni ter v gospodarskih družbah, zavodih in drugih organizacijah glede na sprejete in načrtovane nove normativne in druge rešitve. Nadaljevalo se bo zmanjšanje sestava CZ in povečanje njene specializacije, povečanje sposobnosti za posebno zahtevne intervencije in za odzivanje na sodobne vire ogrožanja, še posebej s stališča podnebno pogojenih nesreč. Izvedena bo celovita reforma organizacije in delovanja operativnih enot CZ in vzpostavljen učinkovit sistem vodenja. Nadaljevale se bodo aktivnosti za optimiziranje delovanja namenske letalske enote za gašenje požarov v naravnem okolju v okviru URSZR in okrepile aktivnosti za izgradnjo Nacionalnega centra CZ in izgradnjo vseslovenskih centrov za protipoplavno zaščito, za velike požare v naravnem okolju, ter žled in ujme.

Oblikovana in sprejeta bodo merila in določeni pogoji za dodelitev državne pomoči po vrstah, ukrepih in višini ob različnih nesrečah, ki bodo zagotavljali enako obravnavo fizičnih in pravnih oseb ob različnih vrstah nesreč. Uredil se bo način zbiranja podatkov in določile vrste opravičljivih stroškov intervencij ob velikih nesrečah.

Krepilo se bo mednarodno sodelovanje in zagotavljali pogoji za učinkovito nudenje ali sprejemanje mednarodne pomoči ob naravnih in drugih nesrečah, nadaljevalo se bo načrtno izvajanje razvojno-raziskovalnih projektov, ki vključujejo razvojno-raziskovalne naloge in projekte, ki se financirajo iz integralnega proračuna in evropskih sredstev.

(4) Razvojni cilji na področju informacijsko-komunikacijskih sistemov so: nadaljnji razvoj enotnega informacijsko-komunikacijskega sistema, prenova sistema javnega alarmiranja s prevzemom še preostalih 224 siren iz načrta razširjenega načrta prenove 1.534 siren, posodabljanje opreme, zmogljivosti in storitev regijskih centrov za obveščanje, razvoj aplikacij, tudi za uporabo v internih informacijskih oblakih, nadaljnji razvoj osnovnih storitev komunikacije v sili na številki 112 v obliki besedilnih klicev (SMS), video-klicev in samodejnih komunikacij v sili iz vozil. Izveden bo prehod na dvofazni sprejem komunikacije v sili na številki 112 in razvoj razširjenih storitev v okviru tehnologij četrte in pete generacije, prehod na enotni digitalni sistem radijskih zvez državnih organov DMR ob hkratni prenovi analognega sistema radijskih zvez ZARE kot rezervnega sistema za krizne situacije, priprave na prehod na naslednjo generacijo sistemov radijskih zvez temelječih na sodobnih tehnologijah četrte in pete generacije, nadaljnji razvoj video-sistema nadzora nad požari ter integracija poveljniškega sistema v aplikaciji Vulkan z aplikacijo SPIN.

Poudarek bo na razvoju programskih aplikacij za delo s centraliziranimi zbirkami podatkov. Nadaljeval se bo razvoj geografsko-informacijskega sistema GIS UJME v izvedbi 3D in 2D. Vzpostavljen bo učinkovit prenos podatkov iz meteoroloških, hidroloških, seizmoloških, radioloških, ekoloških in drugih opazovalnih sistemov. Spodbujala se bo souporaba skupnih državnih komunikacijskih in informacijskih sistemov ob zagotavljanju vsaj enake oziroma boljše kakovosti storitev, upoštevajoč specifičnosti sistema VNDN, kot enega izmed sistemov nacionalne varnosti ter iz tega izhajajoče potrebe po avtonomnosti.

Na področju logističnih sistemov bodo aktivnosti usmerjene v učinkovito logistično podporo silam ZRP in delovanje URSZR. Uvedba učinkovite logistične zmogljivosti bo temeljila na optimizaciji celovitega upravljanja, pri čemer bo osrednjo vlogo imel Državni logistični center z regijskimi logističnimi centri (glede na oceno ogroženosti in infrastrukturne danosti), ki bodo skupaj sestavljali teritorialno logistično podporo silam za ZRP. Izvedena bo informatizacija procesov za učinkovito logistično podporo. URSZR bo intenzivirala aktivnosti za vzpostavitev Nacionalnega centra CZ in izgradnjo vseslovenskih centrov za protipoplavno zaščito, za velike požare v naravnem okolju, žled in ujme.

(5) Preventivne ukrepe in dejavnosti z vidika učinkovitega preprečevanja nastanka nesreč se bo upoštevalo na vseh resornih področjih pri dopolnjevanju ali spreminjanju systemske in področne zakonodaje na državni in lokalni ravni, za učinkovito ZRP ter boljšo obnovo oziroma nadomestno gradnjo infrastrukture po nesreči. Pri načrtovanju in urejanju prostora, naselij ter graditvi infrastrukture in objektov, bodo uveljavljeni prostorski, urbanistični, gradbeni in drugi tehnični ukrepi z namenom

preprečevanja oziroma zmanjšanja škodljivih vplivov naravnih in drugih nesreč ter omogočanja učinkovitega izvajanja ZRP.

Nadaljevala se bo izdelava strokovnih podlag za ugotavljanje geološko pogojenih nevarnosti (zemeljskih plazov, potresi in ostali) kot osnova za vse ostale nadaljnje preventivne ukrepe in ocene ogroženosti. Razvila se bo aplikacija e-plaz za vzpostavitev celovite baze zemeljskih plazov in nadaljevala identifikacija aktivnih prelomov in njihove potresne aktivnosti.

Del razpoložljivih EU sredstev za obvladovanje tveganj nesreč bo usmerjen v razvijanje področja načrtovanja in izvajanja ukrepov za preventivo in pripravljenost predvsem za nesreče, kot so poplave, potres, epidemije in pandemije nalezljive bolezni pri ljudeh, veliki požari v naravnem okolju in jedrska nesreča, deloma pa tudi za nesrečo zrakoplova, žled, terorizem, nesreče z majhno verjetnostjo, vendar hudimi vplivi (npr. nesreče v cestnih in železniških predorih), nesreče z več-državnimi čezmejnimi vplivi, nesreče, ki jih povzročajo ali intenzivirajo podnebne spremembe. Vzpostavljene bodo trajne oblike sodelovanja z organizacijami, ki skrbijo za ranljive skupine (invalidne, starejše osebe...), ki so ključnega pomena pri ocenjevanju tveganj nesreč ter oblikovanju in izvajanju načrtov, prilagojenih njihovim posebnim zahtevam, vključno sistemi za zgodnje opozarjanje.

(6) Državne ocene ogroženosti bodo tudi v prihodnje izhodišče za izdelavo načrtov zaščite in reševanja kot izhodišča za odziv na naravne ali druge nesreče. Posodobljene bodo glede na nova spoznanja stroke in v določenih časovnih intervalih. Državni načrti bodo temeljni načrti za načrtovanje odziva ob naravnih in drugih nesrečah velikega obsega, nesrečah, ki jih povzročajo sodobni viri ogrožanja ter nesrečah, ki lahko povzročijo veliko število ranjenih ali poškodovanih. Z načrti bodo jasno določene naloge izvajalcev določenih v načrtih, predstavljene ugotovljene vrzeli v silah in sredstvih za ZRP, vodenje ZRP in upoštevanje vplivi podnebnih sprememb na nesreče. Predvsem v manjših lokalnih skupnostih, kjer zaradi pomanjkanja ustreznih kadrov ne zagotavljajo izdelave načrtov zaščite in reševanja se bo vzpodbujalo povezovanje med nosilci načrtovanja in pripravo skupnih načrtov. Posodobljen bo način zbiranja in obdelave podatkov v prilogah k načrtom ter okrepljeno sodelovanje z nosilci načrtovanja pri pripravi in usklajevanju načrtov s temeljnimi načrti. V državnih načrtih se bo natančneje opredelila uporaba in aktiviranje SV za izvajanje nalog ZRP ob različnih vrstah nesreč.

Vzpostavljena in vzdrževana zaloga materialnih sredstev (DRMS) se bo tudi v prihodnje zagotavljala v RS hitro in učinkovito ZRP ob različnih naravnih in drugih nesrečah, predvsem za izvajanje zaščitnih ukrepov in reševalnih nalog, zagotavljanje dodatne opreme in sredstev za učinkovito delovanje reševalnih služb ter za zmanjšanje žrtev ter drugih posledic nesreč. DRMS za ZRP so oblikovana predvsem za delovanje enot za ZRP ter za začasno nastanitev in oskrbo ogroženega in prizadetega prebivalstva (oprema za nastanitev). Zaloge se bodo oblikovale tudi v sodelovanju z drugimi državnimi organi (npr. nabava začasnih mostov v sodelovanju z Direkcijo RS za infrastrukturo).

Povečane bodo rezerve potrošnih sredstev za ukrepanje ob visokih vodah in poplavah (protipoplavne pregrade, vreče za izdelavo in utrjevanje protipoplavnih nasipov, mobilne črpalne enote s pripadajočim cevničnim materialom in armaturami, namenski menjalni zabojniki s protipoplavno opremo ter drugo protipoplavno opremo). Proučilo se bo možnosti za uvedbo sodobnih tehnik za izvajanje protipoplavnih ukrepov (montažne protipoplavne pregrade, mobilne protipoplavne pregrade in podobno).

Tudi v prihodnje se bodo v RS oblikovale zaloge materialnih sredstev in opreme državnih blagovnih rezerv pri Zavodu RS za blagovne rezerve (v nadaljevanju: ZRSBR). Te zaloge vključujejo tudi materialna sredstva za osebno in kolektivno zaščito na podlagi petletnega programa ZRSBR, in sicer radiološka, kemijska in biološka zaščitna sredstva za prebivalstvo (zaščitna sredstva za 10.000 oseb), oprema za nastanitev, opremo za zagotavljanje električne energije in mobilni stacionarij s posteljnimi zmogljivostmi za bolnišnično oskrbo do 120 poškodovanih oseb v terenskih razmerah. Za varno in racionalno ravnanje z nizko in srednje radioaktivnimi odpadki v okviru dekontaminacija se bo zagotovilo nabavo zabojnikov, vreč in kovinskih sodov za radioaktivne odpadke ob dekontaminaciji v primeru jedrske in radiološke nesreče. Oblikovane bodo posebne rezerve sanitetne in medicinske opreme in sredstev za ukrepanje ob množičnih nesrečah z velikim številom poškodovanih in obolelih. Glede na potrebe izražene ob analizah večjih intervencij se bodo v teh rezervah zagotavljala tudi druga sredstva.

Občine bodo, glede na ogroženost zaradi posameznih vrst naravnih in drugih nesreč, zaradi različnih vremenskih ujm (neurja, poplave, toča), oblikovale lastne rezerve zaščitne in reševalne opreme ter potrošnih sredstev, kupovale namensko zaščitno in reševalno opremo in na podlagi oblikovanih minimalnih kriterijev zagotavljale najnujnejše zmogljivosti za začasno nastanitev ogroženih na svojem območju.

Pristojni državni organ bo zagotovil vsem gasilskim društvom in zavodom, ki zagotavljajo požarno varnost v daljših predorih del zaščitno-reševalne opreme za posredovanje ob nesrečah v cestnih in železniških predorih ter ureditev helikopterskih pristajališč. Prav tako bo na državni ravni za izboljšanje poplavne varnosti zagotovljena ustrezna zaščita vozišč z utrditvijo rečnih brežin in nabavo začasnih nadomestnih montažnih mostov. Nadaljeval se bo projekt za vzpostavitev sistema alarmiranja na območjih, kjer obstaja nevarnost padajočega kamenja in skal.

Pri delovanju gasilskih enot se bo nadaljevalo s prizadevanji za poenotenje postopkov aktiviranja ob nesrečah, ter bolj dosledno sledilo načelu postopne uporabe sil in sredstev, temelječ na sprejetih operativno taktičnih postopkih. Nadgradil se bo sistem gasilskih enot širšega pomena, v cilju, da se optimizira odziv enot ob nesrečah v prometu, nesrečah z nevarnimi snovmi in nesrečah na vodi.

Zagotovljena bo povečana vloga pristojnega organa znotraj državne uprave, ki bo imel večjo samostojnost pri izvajanju finančne, kadrovske in nabavne politike. Sočasno se bodo morale aktivnosti pristojnega organa na področju VNDN na podlagi izkušenj zadnjih velikih naravnih in drugih nesreč ter trendov razvoja sodobnih sistemov ZRP v EU in svetu, prilagoditi tudi na učinkovito koordinacijo skupnega odziva na naravne in druge nesreče, zagotavljanje informacijsko-komunikacijske podpore, mednarodno sodelovanje ter organizacijo in izvedbo celovitih državnih vaj.

Zaradi zaznanih vrzeli vodenja odziva ob zadnjih večjih intervencijah je potrebno sistemsko uvesti enotno metodologijo vodenja odziva na dogodke (SVOD) na vse nivoje vodenja in upravljanja v sistemu ZRP in neprekinjenega delovanja (ISO standard Neprekinjenega poslovanja). Poudarjena bo vloga poveljnikov CZ in štabov CZ na vseh ravneh, v podjetjih oziroma zavodih, občinah, regijah in državi, predvsem z ureditvijo njihovega statusa in rednim usposabljanjem.

Nadaljevale se bodo aktivnosti projekta izgradnje zmogljivosti za gašenje požarov v naravnem okolju iz zraka v okviru URSZR. Osnovno zmogljivost bodo zagotavljala nova manjša, namenska letala za gašenje požarov, s tem bodo postavljeni temelji izgradnje zmogljivosti za gašenje požarov v naravnem okolju iz zraka. Z nakupom letal za gašenje, se bo RS pridružila ostalim članicam EU, ki imajo svojo lastno gasilsko floto letal za gašenje in še dodatno okrepila zmogljivosti v bojih proti požarom v naravnem okolju

(7) Na področju usposabljanja bo prednost namenjena kadrovski širitvi in posodobitvi ter povečanju infrastrukturnih zmogljivosti v ICZR na lgu in enotah v Sežani in Pekrah ter nadaljevanju načrtnega posodabljanja in širjenja programov usposabljanja za različne ciljne skupine, ki opravljajo naloge ZRP. Nadaljevalo se bo opremljanje in zagotavljanje pogojev za izvajanje teoretičnega usposabljanja na daljavo, vključno s preverjanjem in ocenjevanjem znanja. V ICZR enoti Sežana bo vzpostavljen vseslovenski center za velike požare v naravnem okolju za usposabljanje gasilcev in drugih sil za ZRP, ki sodelujejo pri gašenju požarov. V ICZR Pekre se bo zgradil regijski gasilski poligon in nadaljevalo z obnovo objekta in vzpostavljanje možnosti za določena praktična usposabljanja gasilcev.-Usposabljal se bodo tudi enot iz tujine.

Nadgradili se bodo programi usposabljanj operaterjev v centrih za obveščanje z uvedbo preizkusov znanja in prenovili programi usposabljanja za vodstvene strukture CZ in drugih sil za ZRP, z vsebinami SVOD in njegova uporaba ob nesrečah. Posebna pozornost bo namenjena analizam večjih nesreč in vnašanju naučenih lekcij v programe usposabljanja na vseh nivojih in nadaljevala prizadevanja da se vse, ki sodelujejo v ZRP opolnomoči s poznavanjem ocen ogroženosti in vsebinami načrtov zaščite in reševanja ter specifikami skupnega delovanja ob posameznih nesrečah.

Načrtno in usklajeno z gasilskimi in drugimi društvi in organizacijami, ki so vključene v ZRP, se bo dopolnjevalo in posodabljal program usposabljanj, ki jih izvajajo te organizacije za svoje reševalne sestave. Zagotavljala se bo strokovna pomoč pri razvoju vadišč in drugih zmogljivosti, ki jih za svoje potrebe razvijajo občine ali posamezne reševalne službe, ter nevladne organizacije. Nadaljevalo se bo organiziranje in izvajanje pomoči žrtvam nesreč, ki vključuje psihološko pomoč reševalcem in psihosocialno pomoč prebivalcem.

Novi programi se bodo uveljavljali tudi kot oblika pomoči državam kandidatkam in potencialnim kandidatkam za vstop v EU oziroma državam v širši regiji. Nadaljevalo se bo izvajanje mednarodnih tečajev iz programa mehanizma Unije na področju civilne zaščite, znotraj Pobude za pripravljenost na nesreče in njihovo preprečevanje za Jugovzhodno Evropo in drugih mednarodnih okvirov. Spodbujala se bo priprava in organizacija teoretičnih vaj na lokalni, regijski in državni ravni. V vajah celovitega preverjanja pripravljenosti na naravne in druge nesreče bo poudarek na preverjanju pripravljenosti za odziv na vremensko pogojene nesreče, množične nesreče v prometu in nesreče, za katere so pripravljeni državni načrti zaščite in reševanja in jih je treba preverjati v določenih časovnih presledkih. RS bo aktivno sodelovala in pripravljala mednarodne vaje, na katerih se preverja pripravljenost za delovanje in izvajanje nalog ZRP na v mednarodni ravni.

Nadaljevale se bodo načrtne in organizirane oblike obveščanja javnosti o ogroženosti in usposabljanje prebivalstva za ZRP za izvajanje osebne in vzajemne zaščite prek sodobnih tehnologij, aplikacij in socialnih omrežij (aplikacije za pametne telefone in spletne strani, kratki filmi na YouTube, Meta...). Informacije in gradiva bodo v sodelovanju z invalidskih organizacijami prirejena tudi za invalide. Krepilo se bo sodelovanje in vključevanje medijev, ki igrajo aktivno in vključevalno vlogo na lokalni, nacionalni, regionalni in globalni ravni.

(8) Skladno s temeljnimi cilji razvoja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami bomo v celotnem srednjeročnem obdobju načrtno nadaljevali raziskovalno-razvojno delo, znotraj katerega se bodo izvajale razvojno-raziskovalne naloge ter posamezne uporabnostne raziskave in študije.

Ključne teme, ki jih ki jih bodo obravnavali razvojno-raziskovalni projekti, so priprava ocen tveganj in zmožnosti obvladovanja tveganj nesreč ter ocen ogroženosti za tradicionalne in nove vire tveganj ter priprava scenarijev in študij primerov za nesreče v skladu z ocenami tveganj. Predvidena je nadgradnja in digitalizacija načrtov zaščite in reševanja v luči sodobnih tveganj, medresorskega in medsektorskega povezovanja in odpornosti družbe ter posodabljanje informacijsko-komunikacijskega sistema zaščite in reševanja s poudarkom na razvoju enotne platforme, integraciji in povezljivosti aplikacij, uporabi umetne inteligence in drugih sodobnih IT orodij in tehnologij in drugi. V programu so določeni cilji in viri za razvojno raziskovalne projekte do 2030. Povezovanje z znanostjo, izvedba temeljnih in aplikativnih raziskav v raziskovalnih ustanovah in inštitutih je ključno za prilagajanje sistema VNDN podnebnim in družbenim spremembam ter razvoju na tem področju.

(9) Nadaljevalo se bo popolnjevanje in usposabljanje komisij za ocenjevanje poškodovanosti in uporabnosti objektov ter zagotavljali primerni pogoji za njihovo delo, s ciljem, da se zagotovi zadostno število strokovnjakov, ki bodo začeli z delom takoj po nesreči v skladu z vnaprej pripravljenimi in poenotenimi kriteriji ocenjevana.

Poleg škode v kmetijskem sektorju se predvsem zaradi podnebnih sprememb povečuje tudi škoda v drugih sektorjih, zato je potreben sistemski pristop k zavarovanju tveganj nesreč. Spodbujati je potrebno ustrezne mehanizme za zavarovanje in druge oblike prenosa tveganj nesreč, porazdelitev tveganj in sprejemanje določene ravni tveganj ter finančno zaščito, tako pri javnih kot zasebnih naložbah, z namenom zmanjšanja finančnih posledic nesreč v urbanih in podeželskih okoljih za državo.

Za optimalno izpolnjevanje vseh ciljev in nalog bo potrebna zagotovitev finančnih sredstev. Do leta 2030 se bodo zagotavljala sredstva za izvajanje temeljnih nalog ZRP, določenih zakonom o VNDN na lokalni, regijski in državni ravni. Glede na naraščajoči trend tako števila naravnih in drugih nesreč kot tudi obsega ter zahtevnosti odziva, bo potrebno še naprej zagotavljati sredstva v okviru evropske kohezijske politike ter drugih namenskih EU virov. Prav tako je potrebno zagotoviti povečanje integralnih sredstev za delovanje, vzdrževanje, opremljanje ter nadgradnjo sistema ZRP vsaj v obsegu dodatnih 15 % letno.

Sredstva požarnega sklada na državni ravni se bodo še naprej namenjala za zahtevnejšo in specialno opremo za delovanje gasilskih enot pri opravljanju nalog ZRP in za nakup opreme, vozil ter gradnjo vadbenih objektov za zahtevnejše oblike usposabljanja gasilcev v Izobraževalnem centru za zaščito in reševanje RS. Od skupnih sredstev požarne takse bo 50 odstotkov, ki jih prejema občine, še naprej

namenjenih investicijski porabi, s ciljem izboljšanja požarne varnosti na lokalni ravni z namenom, da se načrtno nadaljujeta posodabljanje in nadomeščanje gasilske zaščitne in reševalne opreme ter vozil.

Še naprej si je potrebno prizadevati, da se v sistemu financiranja občin iz proračuna določijo in upoštevajo merila, zlasti glede ogroženosti zaradi naravnih in drugih nesreč, ki vplivajo na obseg nalog in s tem tudi obveznosti občin pri financiranju nalog varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami iz občinske pristojnosti. Prizadevati si, da bodo sredstva za ta namen postopoma naraščala.

(10) Tudi v prihodnjem obdobju bomo krepili glavne oblike mednarodnega sodelovanja, kot so dejavnosti za preprečevanje nevarnosti in nesreč, medsebojno obveščanje o nevarnostih in posledicah naravnih in drugih nesreč, podpora pri razvoju in izboljšavi pripravljenosti držav za obvladovanje nesreč ter medsebojna pomoč ob večjih nesrečah.

Temeljna usmeritev bo zagotavljanje prispevka RS k razvoju sistemov za obvladovanje naravnih in drugih nesreč v regiji, predvsem v sodelovanju s sosednjimi državami in v Jugovzhodni Evropi. Prizadevali si bomo za izboljšanje mehanizma civilne zaščite Unije in za aktivno vlogo v mednarodnih organizacijah ter širšem mednarodnem okolju. Usmeritve za delovanje so v programu opredeljene v posameznih mednarodnih okvirih.